

JC 2017 37

04/01/2018

Galutinės gairės

Bendros gairės pagal Direktyvos (ES) 2015/849 17 straipsnį ir 18 straipsnio 4 dalį dėl supaprastinto ir sustiprinto deramo klientų tikrinimo ir dėl veiksmų, į kuriuos kredito ir finansų įstaigos turėtų atsižvelgti vertindamos su atskirais verslo santykiais ir pavieniais sandoriais susijusių pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką

Rizikos veiksmų gairės

Atitiktis rekomendacijoms ir informavimo pareiga

Šių bendrų gairių statusas

Šiame dokumente pateiktos bendros gairės, skelbiamos pagal 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB, 16 straipsnį ir 56 straipsnio 1 dalį, Reglamentą (ES) Nr. 1094/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija), ir Reglamentą (ES) Nr. 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) (Europos priežiūros institucijų (EPI) reglamentai). Pagal EPI reglamentų 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos privalo dėti visas pastangas, siekdamos laikytis šių gairių.

Bendrose gairėse išdėstyta EPI nuomonė dėl tinkamos priežiūros praktikos Europos finansų priežiūros sistemoje ir to, kaip tam tikroje srityje turėtų būti taikoma Sąjungos teisė. Kompetentingos institucijos, kurioms taikomos bendros gairės, turėtų jų laikytis, atitinkamai įtraukdamos jas į savo priežiūros praktiką (pvz., iš dalies pakeisdamos savo teisinę sistemą arba priežiūros procesus), įskaitant tuos atvejus, kai bendros gairės pirmiausia skiriamos įstaigoms.

Pranešimo reikalavimai

Pagal EPI reglamentų 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos [*per du mėnesius nuo visų vertimų paskelbimo EPI interneto svetainėse dienos – 05/03/2018*] privalo atitinkamai EPI pranešti, ar jos laikosi arba ketina laikytis šių bendrų gairių, o jei jų nesilaiko arba neketina laikytis – nurodyti nesilaikymo priežastis. Jei kompetentingos institucijos pranešimo iki šio termino nepateiks, atitinkama EPI laikys, kad jos gairių nesilaiko. Pranešimai siunčiami adresais [compliance@eba.europa.eu, compliance@eiopa.europa.eu ir compliance@esma.europa.eu] su nuoroda „JC/GL/2017/37“. Pranešimų šablonas pateiktas EPI interneto svetainėse. Pranešimus turėtų teikti asmenys, turintys reikiamus įgaliojimus pranešti apie gairių laikymąsi savo kompetentingų institucijų vardu.

Pranešimai bus paskelbti EPI interneto svetainėse pagal 16 straipsnio 3 dalį.

I antraštinė dalis. Dalykas, taikymo sritis ir apibrėžtys

Dalykas

1. Šiose gairėse išdėstyta, į kokius veiksnius įmonės turėtų atsižvelgti vertindamos su verslo santykiais arba pavieniais sandoriais susijusių pinigų plovimo ir teroristų finansavimo (toliau – PP / TF) riziką. Jose taip pat išdėstyta, kaip įmonės turėtų pagal nustatytą PP / TF riziką koreguoti deramo klientų tikrinimo priemonių mastą.
2. Šiose gairėse pagrindinis dėmesys sutelktas į atskirų verslo santykių ir pavienių sandorių rizikos vertinimą, tačiau įmonės gali remtis šiomis gairėmis *mutatis mutandis* pagal Direktyvos (ES) 2015/849 8 straipsnį vertindamos visos savo veiklos PP / TF riziką.
3. Šiose gairėse aptartų veiksmų ir priemonių sąrašas nėra baigtinis, tad prireikus įmonės turėtų atsižvelgti į kitus veiksnius bei priemones.

Taikymo sritis

4. Šios gairės skirtos Direktyvos (ES) 2015/849 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse apibrėžtoms kredito ir finansų įstaigoms bei kompetentingoms institucijoms, atsakingoms už priežiūrą, ar šios įmonės vykdo savo kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu (toliau – KPP / KTF) prievoles.
5. Kompetentingos institucijos turėtų remtis šiomis gairėmis vertindamos įmonių rizikos vertinimo pakankumą ir KPP / KTF strategiją bei procedūras.
6. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų atsižvelgti į tai, kokia apimtimi šiomis gairėmis galima remtis atliekant su jų sektoriumi susijusios PP / TF rizikos vertinimą, kuris sudaro rizika grindžiamos priežiūros metodikos dalį. EPI paskelbė rizika grindžiamos priežiūros gaires pagal Direktyvos (ES) 2015/849 48 straipsnio 10 dalį.
7. Europos finansinių sankcijų tvarkos laikymasis nepatenka į šių gairių taikymo sritį.

Sąvokų apibrėžtys

8. Šiose gairėse vartojamų sąvokų apibrėžtys:
 - „Kompetentingos institucijos“ – institucijos, kompetentingos užtikrinti, kad įmonės laikytųsi į nacionalinę teisę perkeltos Direktyvos (ES) 2015/849 reikalavimų¹.

¹ Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalies ii punktas, Reglamento (ES) Nr. 1094/2010 4 straipsnio 2 dalies ii punktas ir Reglamento 1093/2010 4 straipsnio 3 dalies ii punktas.

- „Įmonės“ – Direktyvos (ES) 2015/849 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse apibrėžtos kredito ir finansų įstaigos.
- „Su didesne PP / TF rizika susijusios jurisdikcijos“ – šalys, kurios, remiantis šių gairių II antraštinėje dalyje išdėstytą rizikos veiksmų įvertinimu, kelia didesnę PP / TF riziką. Ši sąvoka apima „didelės rizikos trečiasis šalis“, kurių KPP / KTF režimai įvertinti kaip turintys strateginių trūkumų, dėl kurių Sąjungos finansų sistemos kyla didelė grėsmė (Direktyvos (ES) 2015/849 9 straipsnis), bet jomis neapsiriboja.
- „Pavienis sandoris“ – sandoris, kuris vykdomas ne pagal Direktyvos (ES) 2015/849 3 straipsnio 13 dalyje apibrėžtus verslo santykius.
- „Bendra sąskaita“ – kliento, pavyzdžiui, teisininko arba notaro, atidaryta banko sąskaita savo klientų lėšoms laikyti. Klientų lėšos bus laikomos kartu, tačiau klientai bankui tiesiogiai negalės duoti nurodymų dėl sandorių vykdymo.
- „Rizika“ – PP / TF poveikis ir tikimybė. Rizika yra būdinga rizika, tai yra, rizikos lygis prieš imantis rizikos švelninimo priemonių. Tai – ne likutinė rizika, tai yra, rizikos lygis, likęs pritaikius rizikos švelninimo priemones.
- „Rizikos veiksniai“ – kintamieji, dėl kurių pavieniui arba dėl kurių grupės gali padidėti arba sumažėti atskirų verslo santykių arba pavienių sandorių keliami PP / TF rizika.
- „Rizika grindžiama metodika“ – metodika, kurią taikydamos kompetentingos institucijos ir įmonės nustato, įvertina ir išsiaiškina vertinimo objektams kylančią PP / TF riziką ir imasi šiai rizikai proporcingų KPP / KTF priemonių.
- „Lėšų šaltinis“ – verslo santykiuose arba paviniame sandoryje naudojamų lėšų kilmė. Prie jo priskiriama ir veikla, kurią vykdant gaunamos verslo santykiams naudojamos lėšos, pavyzdžiui, kliento atlyginimas, ir priemonės, kuriomis kliento lėšos pervestos.
- „Turto šaltinis“ – viso kliento turto kilmė, pavyzdžiui, palikimas arba santaupos.

II antraštinė dalis. Rizikos vertinimas ir valdymas. Bendrosios nuostatos

9. Šias gaires sudaro dvi dalys. II antraštinė dalis yra bendro pobūdžio ir taikoma visoms įmonėms. III antraštinė dalis taikoma konkrečioms sektoriams. III antraštinė dalis, paėmus atskirai, nėra išsami ir ją reikėtų taikyti kartu su II antraštine dalimi.
10. Į įmonių PP / TF rizikos, susijusios su verslo santykiais ir pavieniais sandoriais, vertinimo metodiką turėtų būti įtraukta:

- Visos veiklos rizikos vertinimas.

Visos veiklos rizikos vertinimas turėtų padėti įmonėms suprasti, kas joms kelia PP / TF riziką ir kuriose savo veiklos srityse jos turėtų teikti pirmenybę kovai su PP / TF. Todėl (taip pat pagal Direktyvos (ES) 2015/849 8 straipsnį) įmonės turėtų nustatyti ir vertinti PP / TF riziką, susijusią su savo siūlomais produktais ir paslaugomis, jurisdikcijomis, kuriose veikia, klientais, kuriuos pritraukia, ir sandoriais arba paslaugų teikimo kanalais, kuriuos naudoja teikdamos paslaugas klientams. Veiksmai, kuriuos įmonės atlieka siekdamos nustatyti visos veiklos PP / TF riziką, privalo būti proporcingi kiekvienos įmonės pobūdžiui ir dydžiui. Įmonėms, kurios nesūlo sudėtingų produktų arba paslaugų, kurių tarptautinės veiklos mastas nedidelis arba kurios tarptautinės veiklos apskritai nevykdo, itin sudėtingas arba nuodugnus rizikos vertinimas galbūt nereikalingas.

- Deramas klientų tikrinimas.

Remdamosi per visos veiklos rizikos vertinimą padarytomis išvadomis įmonės turėtų nuspręsti, koks deramo klientų tikrinimo lygis ir pobūdis joms tinka ir kokį tikrinimą jos taikys atskiriems verslo santykiams ir paviniams sandoriams.

Prieš užmezgdamos verslo santykius arba vykdydamos pavienį sandorį, įmonės turėtų atlikti deramą klientų tikrinimą pagal Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnio 1 dalies a, b bei c punktus ir 14 straipsnio 4 dalį. Atliekant pradinį deramą klientų tikrinimą reikėtų imtis bent rizikos lygį atitinkančių priemonių, kuriomis būtų galima:

- i. nustatyti kliento ir, jei reikia, tikrojo kliento savininko arba teisinių atstovų tapatybę;
- ii. pagal patikimus ir nepriklausomus šaltinius patikrinti kliento ir, jei reikia, tikrojo savininko tapatybę, kad įmonė galėtų įsitikinti, jog žino, kas yra tikrasis savininkas; ir
- iii. nustatyti verslo santykių tikslą ir numatomą pobūdį.

Įmonės turėtų koreguoti pradinio deramo klientų tikrinimo priemonių mastą pagal rizikos lygį. Jeigu su verslo santykiais susijusi rizika maža, įmonės kartais gali, kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, taikyti supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemones.

Jeigu su verslo santykiais susijusi rizika padidėja, įmonės privalo taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones.

- Visa apimančios nuomonės suformavimas.

Įmonės turėtų surinkti pakankamai informacijos, kad įsitikintų, jog nustatė visus svarbius rizikos veiksnius. Be kita ko, prireikus įmonės turėtų taikyti papildomas deramo klientų tikrinimo priemones ir įvertinti tuos rizikos veiksnius, kad suformuotų visa apimančią nuomonę apie su tam tikrais verslo santykiais arba pavieniu sandoriu susijusią riziką. Įmonės turėtų atkreipti dėmesį, kad šiose gairėse išdėstyti ne visi rizikos veiksniai ir kad nėra tikimasi, jog įmonės visais atvejais nagrinės visus rizikos veiksnius.

- Stebėseną ir peržiūrą.

Įmonės privalo užtikrinti, kad jų rizikos vertinimas atitiktų esamą padėtį ir būtų peržiūrimas². Įmonės privalo stebėti sandorius ir užtikrinti, kad jie atitiktų kliento rizikos profilį bei veiklą, o prireikus – analizuoti lėšų šaltinius, kad galėtų nustatyti galimus PP / TF atvejus. Įmonės taip pat privalo užtikrinti, kad turimi dokumentai, duomenys ir informacija atitiktų esamą padėtį, kad jos galėtų suprasti, ar su verslo santykiais susijusi rizika pakito³.

Rizikos vertinimas. Metodika ir rizikos veiksniai

11. Rizikos vertinimą turėtų sudaryti du atskiri, bet susiję etapai:

- a. PP / TF rizikos nustatymas ir
- b. PP / TF rizikos įvertinimas.

PP / TF rizikos nustatymas

12. Įmonės turėtų sužinoti, kokią PP / TF riziką patiria arba patirtų užmezgusios verslo santykius arba vykdydamos pavienį sandorį.

13. Norėdamos nustatyti su verslo santykiais arba pavieniu sandoriu susijusius PP / TF rizikos veiksnius, įmonės turėtų atsižvelgti į svarbius rizikos veiksnius, įskaitant tai, kas yra jų klientas, kokiose šalyse arba geografinėse teritorijose jos veikia, ypač tai, kokie konkretūs produktai, paslaugos ir operacijos klientui reikalingos, taip pat tai, kokius kanalus įmonės naudoja šiems produktams pristatyti, paslaugoms suteikti ir operacijoms vykdyti.

Informacijos šaltiniai

14. Jeigu įmanoma, informacija apie šiuos PP / TF rizikos veiksnius turėtų būti surinkta iš įvairių šaltinių, neatsižvelgiant į tai, ar rizikos veiksniai vertinami individualiai, ar naudojantis

² Direktyvos 2015/849 8 straipsnio 2 dalis.

³ Direktyvos 2015/849 13 straipsnio 1 dalies d punktas.

komercinėmis priemonėmis arba duomenų bazėmis, kuriose sukaupiama keleto šaltinių informacija. Pasirinkdamos šaltinių tipą ir skaičių įmonės turėtų atsižvelgti į rizikos lygį.

15. Įmonės visais atvejais turėtų svarstyti galimybę pasinaudoti šiais informacijos šaltiniais:

- Europos Komisijos viršvalstybinio rizikos vertinimu;
- valdžios institucijų teikiama informacija, pavyzdžiui, valdžios institucijų atliktais nacionaliniais rizikos vertinimais, politikos pareiškimais ir perspėjimais, atitinkamų teisės aktų aiškinamaisiais memorandumais;
- reguliavimo institucijų informacija, pavyzdžiui, rekomendacijomis ir teisės aktuose nustatyty baudų motyvais;
- finansinės žvalgybos padalinių (FŽP) ir teisėsaugos tarnybų teikiama informacija, pvz., grėsmės pranešimais, perspėjimais ir tipologijomis; ir
- per pradinį deramą klientų tikrinimą surinkta informacija.

16. Kiti informacijos šaltiniai, kuriuos įmonės gali svarstyti galimybę naudoti, gali, be kita ko, būti:

- pačios įmonės žinios ir profesinė patirtis;
- sektoriaus institucijų teikiama informacija, pvz., tipologijos ir informacija apie atsirandančią riziką;
- pilietinės visuomenės teikiama informacija, pvz., korupcijos suvokimo indeksai ir šalies ataskaitos;
- tarptautinius standartus nustatančių institucijų teikiama informacija, pavyzdžiui, savitarpio vertinimo ataskaitos arba teisiškai neprivalomi juodieji sąrašai;
- iš pripažintų ir patikimų atvirų šaltinių gauta informacija, pavyzdžiui, pranešimai geros reputacijos laikraščiuose;
- pripažintų ir patikimų komercinių organizacijų teikiama informacija, pvz., rizikos ir žvalgybos pranešimai; ir
- statistikos organizacijų ir akademinio sektoriaus teikiama informacija.

Rizikos veiksniai

17. Įmonės turėtų atkreipti dėmesį, kad toliau išdėstyti ne visi rizikos veiksniai ir kad nėra tikimasi, jog įmonės visais atvejais nagrinės visus rizikos veiksnius. Vertindamos su tam tikra padėtimi susijusią riziką įmonės turėtų vadovautis holistiniu požiūriu ir atkreipti dėmesį į tai, jog pavienių rizikos veiksnių buvimas nebūtinai reiškia, jog santykiečiai priskirtini didesnės ar mažesnės kategorijos rizikai, nebent Direktyvoje (ES) 2015/849 arba nacionalinės teisės aktuose nustatyta kitaip.

Su klientu susijusios rizikos veiksniai

18. Norėdamos nustatyti su savo klientais, įskaitant tikruosius jų savininkus⁴, susijusių riziką, įmonės turėtų nagrinėti riziką, susijusių su:

- a. kliento ir kliento tikrojo savininko verslo arba profesine veikla;
- b. kliento ir kliento tikrojo savininko reputacija; ir
- c. kliento ir kliento tikrojo savininko pobūdžiu ir elgsena.

19. Nagrinėjant su kliento arba kliento tikrojo savininko verslo arba profesine veikla susijusių riziką gali būti svarbūs šie rizikos veiksniai:

- Ar klientas arba kliento tikrasis savininkas turi sąsajų su sektoriais, kurie paprastai būna susiję su didesne korupcijos rizika, pavyzdžiui, statybų, farmacijos, sveikatos priežiūros, prekybos ginklais, gynybos, kasybos arba viešųjų pirkimų sektoriais?
- Ar klientas arba kliento tikrasis savininkas turi sąsajų su sektoriais, kurie yra susiję su didesne PP / TF rizika, pavyzdžiui, tam tikromis piniginių paslaugų įmonėmis, kazino arba prekyautojais tauriaisiais metalais?
- Ar klientas arba kliento tikrasis savininkas turi sąsajų su sektoriais, kuriuose naudojamos didelės sumos grynujų pinigų?
- Jeigu klientas yra juridinis asmuo arba juridinė struktūra, koku tikslu buvo įsteigtas (-a)? Pavyzdžiui, koks jų veiklos pobūdis?
- Ar klientas turi politinių ryšių, pavyzdžiui, ar klientas yra politikoje dalyvaujantis asmuo arba ar kliento tikrasis savininkas yra politikoje dalyvaujantis asmuo? Ar klientas arba kliento tikrasis savininkas turi kokių nors kitų svarbių sąsajų su politikoje dalyvaujančiu asmeniu, pavyzdžiui, ar kurie nors kliento direktoriai yra politikoje dalyvaujantys asmenys ir, jei taip, ar šie politikoje dalyvaujantys asmenys vykdo reikšmingą kliento arba tikrojo savininko kontrolę? Jeigu klientas arba kliento tikrasis savininkas yra politikoje dalyvaujantis asmuo, įmonės visais atvejais turi taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2015/849 20 straipsnyje.
- Ar klientas arba tikrasis savininkas užima kitas svarbias pareigas arba aukštą viešą padėtį, kuri leistų jam piktnaudžiauti šia padėtimi siekiant asmeninės naudos? Pavyzdžiui, ar jie yra aukštesnio rango vietos arba regioninės valdžios pareigūnai, galintys daryti įtaką viešųjų sutarčių skyrimui, sprendimus priimančioms aukšto rango sporto institucijoms nariai ar asmenys, žinomi kaip darantys įtaką valdžios institucijoms ir kitiems aukštesnio rango sprendimus priimančioms asmenims?
- Ar klientas yra juridinis asmuo, kuriam galioja vykdytini informacijos atskleidimo reikalavimai, kuriais užtikrinama, kad patikima informacija apie kliento tikrąjį savininką būtų viešai prieinama,

⁴ Rekomendacijos dėl rizikos veiksnių, susijusių su gyvybės draudimo liudijimų savininkais išdėstytos III antraštinės dalies 7 skyriuje.

pavyzdžiui, ar tai valstybinės įmonės, įtrauktos į vertybinių popierių biržos sąrašus, o informacijos atskleidimas yra įtraukimo į sąrašą sąlyga?

- Ar klientas yra kredito arba finansų įstaiga, veikia savo sąskaita jurisdikcijoje, kurioje taikomas veiksmingas KPP / KTF režimas, ir yra prižiūrimas, ar laikosi vietos KPP / KTF prievolių? Ar yra duomenų, kad klientui taikytos priežiūros sankcijos arba priverstinio vykdymo priemonės už tai, kad jis pastaraisiais metais nevykdė KPP / KTF prievolių arba nesilaikė bendresnių elgsenos reikalavimų?
- Ar klientas yra viešojo administravimo įstaiga arba įmonė, veikianti jurisdikcijoje, kurioje korupcijos lygis yra žemas?
- Ar kliento arba tikrojo savininko pobūdis atitinka įmonės žinias apie jo ankstesnę, dabartinę arba planuojamą verslo veiklą, verslo apyvartą, lėšų šaltinį ir kliento arba tikrojo savininko turto šaltinį?

20. Vertinant su kliento arba tikrųjų savininkų reputacija susijusią riziką gali būti svarbūs šie rizikos veiksniai:

- Ar yra neigiamų pranešimų žiniasklaidoje arba kitos svarbios informacijos apie klientą šaltinių, pavyzdžiui, ar klientui arba tikrajam savininkui buvo pateikta kaltinimų nusikalstama veikla arba terorizmu? Jei taip, ar ši informacija patikima ir įtikinama? Tai, ar kaltinimai įtikinami, įmonės turėtų nustatyti pagal duomenų šaltinio kokybę, nepriklausomumą, pranešimų apie šiuos kaltinimus pastovumą ir kitus kriterijus. Įmonės turėtų atkreipti dėmesį, jog vien to, kad baudžiamojo teistumo nėra, nepakanka kaltinimams dėl nusižengimų atmesti.
- Ar kliento, tikrojo savininko arba bet kurio kito asmens, kuris, remiantis vieša informacija, yra su jais glaudžiai susijęs, turtas buvo įšaldytas dėl administracinės arba baudžiamosios bylos arba dėl kaltinimų terorizmu arba teroristų finansavimu? Ar įmonė turi pagrindo įtarti, kad klientui, tikrajam savininkui arba bet kuriam kitam asmeniui, kuris, remiantis vieša informacija, yra su jais glaudžiai susijęs, kada nors praeityje buvo taikytas toks turto įšaldymas?
- Ar įmonė žino, ar apie klientą arba tikrąjį savininką praeityje buvo rengti pranešimai dėl įtartinų sandorių?
- Ar įmonė turi kokios nors vidaus informacijos apie kliento arba tikrojo savininko sąžiningumą, gautos, pavyzdžiui, palaikant ilgalaikius verslo santykius?

21. Nagrinėjant su kliento arba tikrojo savininko pobūdžiu ir elgsena susijusią riziką, gali būti aktualūs toliau išvardyti rizikos veiksniai. Įmonės turėtų atkreipti dėmesį, kad ne visi šie rizikos veiksniai bus akivaizdūs nuo pat pradžių – jie gali iškilti tik užmezgus verslo santykius:

- Ar yra teisėtų priežasčių, dėl kurių klientas negali pateikti patikimo savo tapatybės įrodymo, pavyzdžiui, dėl to, kad yra prieglobsčio prašytojas?⁵

⁵ EBA parengė Nuomonę dėl deramo klientų tikrinimo priemonių taikymo klientams, kurie yra prieglobsčio prašytojai ir yra atvykę iš didesnės rizikos trečiųjų šalių arba teritorijų, žr.

- Ar įmonė turi kokių nors abejonių dėl kliento arba tikrojo savininko tapatybės tikrumo arba tikslumo?
- Ar yra požymių, kad klientas gali bandyti vengti užmegzti verslo santykius? Pavyzdžiui, ar klientas siekia sudaryti vieną sandorį arba keletą atskirų sandorių, kai ekonomiškai prasmingiau galbūt būtų užmegzti verslo santykius?
- Ar kliento nuosavybės ir kontrolės struktūra yra skaidri ir logiška? Jeigu kliento nuosavybės ir kontrolės struktūra yra sudėtinga ir neskaidri, ar tam yra akivaizdus arba teisėtas pagrindas?
- Ar klientas leidžia pareikštines akcijas arba ar turi nominalių akcininkų?
- Ar klientas yra juridinis asmuo arba struktūra, kuria būtų galima pasinaudoti kaip turto laikymo priemone?
- Ar kliento nuosavybės ir kontrolės struktūros pokyčiams yra pagrįstų priežasčių?
- Ar klientas prašo vykdyti sandorius, kurie yra sudėtingi, neįprastai arba netikėtai dideli, arba ar sandorių pobūdis yra neįprastas arba netikėtas, nors tam nėra akivaizdaus ekonominio ar teisėto tikslo arba tvirto komercinio pagrindo? Ar yra pagrindo įtarti, kad klientas bando išvengti konkrečių slenkstinių ribų, pavyzdžiui, tokių, kaip nustatyta Direktyvos (ES) 2015/849 11 straipsnio b punkte ir, atitinkamai atvejais, nacionalinės teisės aktuose?
- Ar klientas prašo nereikalingo arba nepagrįsto slaptumo? Pavyzdžiui, ar klientas nenori dalytis deramo kliento tikrinimo informacija arba ar matyti, kad jis nori nuslėpti tikrąjį veiklos pobūdį?
- Ar kliento arba tikrojo savininko turto šaltinį arba lėšų šaltinį galima lengvai paaiškinti, pavyzdžiui, profesija, palikimu arba investicijomis? Ar paaiškinimas įtikinamas?
- Ar tada, kai verslo santykiai užmegzti pirmą kartą, klientas naudojosi įsigytais produktais arba pirktomis paslaugomis taip, kaip tikėtasi?
- Jeigu klientas yra nerezidentas, ar jo poreikius būtų galima geriau patenkinti kitur? Ar kliento prašomo pobūdžio finansinei paslaugai yra tvirtas ekonominis ir teisėtas pagrindas? Įmonės turėtų atkreipti dėmesį, kad pagal Direktyvos 2014/92/ES 16 straipsnį klientams, kurie yra teisėti Sąjungos rezidentai, sukurta teisė naudotis būtiniausias savybes turinčia mokėjimo sąskaita, tačiau šia teise galima naudotis tik tokia apimtimi, kokia kredito įstaigos gali laikytis savo KPP / KTF prievolių⁶.
- Ar klientas yra ne pelno organizacija, kurios veikla gali būti naudojama teroristų finansavimo tikslais?

Šalys ir geografinės teritorijos

22. Norėdamos nustatyti su šalimis ir geografinėmis teritorijomis susijusią riziką, įmonės turėtų nagrinėti riziką, susijusią su:

- a. jurisdikcijomis, kuriose klientas ir tikrasis savininkas įsteigti;

⁶ Pirmiausia žr. Direktyvos 2014/92/ES 1 straipsnio 7 dalį ir 16 straipsnio 4 dalį.

- b. jurisdikcijomis, kurios yra kliento ir tikrojo savininko pagrindinės veiklos vietos; ir
- c. jurisdikcijomis, su kuriomis klientas ir tikrasis savininkas turi svarbių asmeninių sąsajų.

23. Įmonės turėtų atkreipti dėmesį, kad verslo santykių pobūdis ir tikslas dažnai nulemia santykinę konkrečios šalies ir geografinių rizikos veiksnių svarbą (taip pat žr. 36–38 punktus). Pavyzdžiui:

- Jeigu verslo santykiams naudojamos lėšos gautos užsienyje, ypač aktualus patvirtintų pinigų plovimo nusikaltimų lygis ir šalies teisinės sistemos veiksmingumas.
- Jeigu lėšos gautos iš jurisdikcijų, kuriose, kaip žinoma, veikia teroristinius nusikaltimus vykdančios grupės, arba siunčiamos į tokias jurisdikcijas, vadovaudamasi tuo, ką žino apie verslo santykių tikslą ir pobūdį, įmonės turėtų įvertinti, kokia apimtimi tai būtų tikėtina arba galėtų kelti įtarimų.
- Jeigu klientas yra kredito arba finansų įstaiga, įmonės turėtų ypač atkreipti dėmesį į šalies KPP / KTF režimo tinkamumą ir KPP / KTF priežiūros veiksmingumą.
- Jeigu klientas yra juridinis vienetas arba patikos fondas, įmonės turėtų atsižvelgti į tai, kokia apimtimi šalis, kurioje klientas ir, atitinkamais atvejais, tikrasis savininkas yra registruoti, veiksmingai laikosi tarptautinių mokesčių skaidrumo standartų.

24. Norėdamos nustatyti jurisdikcijos KPP / KTF režimo veiksmingumą, įmonės turėtų nagrinėti šiuos rizikos veiksnius:

- Ar Komisija nurodė, kad šalyje yra strateginių KPP / KTF režimo trūkumų, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2015/849 9 straipsnyje? Jeigu įmonės sudaro sandorius su trečiosiose šalyse, kurias Komisija įvardijo kaip keliančias didelę PP / TF riziką, gyvenančiais fiziniais asmenimis arba įsteigtais juridiniais asmenimis, įmonės visais atvejais privalo taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones⁷.
- Ar turima daugiau negu iš vieno pripažinto ir patikimo šaltinio gautos informacijos apie jurisdikcijos KPP / KTF kontrolės kokybę, įskaitant informaciją apie teisės aktuose nustatytą priverstinio vykdymo priemonių ir priežiūros kokybę bei veiksmingumą? Galimų šaltinių pavyzdžiai: Finansinių veiksmų darbo grupės (toliau – FATF) arba FATF pobūdžio regioninių institucijų (toliau – FSRB) savitarpio vertinimo ataskaitos (tinkamas atskaitos taškas yra santrauka, pagrindinės išvados, atitikties rekomendacijoms Nr. 10, 26 ir 27 bei tiesioginių rezultatų Nr. 3 ir 4 vertinimas), FATF didelės rizikos ir nebendradarbiaujančių jurisdikcijų sąrašas, Tarptautinio valiutos fondo (TVF) vertinimai ir ataskaitos pagal Finansų sektoriaus vertinimo programą (toliau – FSAP). Įmonės turėtų atkreipti dėmesį, kad narystė FATF arba FSRB (pvz., „MoneyVal“) savaime nereiškia, kad jurisdikcijos KPP / KTF režimas yra tinkamas ir veiksmingas.

Įmonės turėtų atkreipti dėmesį, jog Direktyvoje (ES) 2015/849 nepripažįstamas trečiųjų šalių „lygiavertiškumas“ ir kad ES valstybių narių anksčiau vesti lygiavertiškų jurisdikcijų sąrašai

⁷ Direktyvos 2015/849 (ES) 18 straipsnio 1 dalis.

nebevedami. Tiek, kiek leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, įmonės turėtų turėti galimybę pagal šias gaires ir Direktyvos (ES) 2015/849 II priedą nustatyti mažesnės rizikos jurisdikcijas.

25. Norėdamos nustatyti su jurisdikcija susijusios teroristų finansavimo rizikos lygį, įmonės turėtų atsižvelgti į šiuos rizikos veiksnius:

- Ar turima informacijos, pavyzdžiui, gautos iš teisėsaugos institucijos arba iš pripažintų ir patikimų atvirų žiniasklaidos šaltinių, kad jurisdikcija teikia finansavimą teroristinei veiklai ar ją remia, arba kad yra žinoma, jog šalyje arba teritorijoje veikia teroristinius nusikaltimus vykdančios grupės?
- Ar jurisdikcijai taikomos, pavyzdžiui, Jungtinių Tautų arba Europos Sąjungos nustatytos finansinės sankcijos, embargai arba priemonės, susijusios su terorizmu, terorizmo finansavimu arba ginklų platinimu?

26. Norėdamos nustatyti jurisdikcijos skaidrumo lygį ir tai, kaip ji laikosi mokesčių reikalavimų, įmonės turėtų atsižvelgti į šiuos rizikos veiksnius:

- Ar turima iš daugiau negu iš vieno pripažinto ir patikimo šaltinio gautos informacijos, kad šalis vertinama kaip besilaikanti mokesčių skaidrumo ir dalijimosi informacija standartų? Ar turima įrodymų, kad atitinkamos taisyklės yra veiksmingai praktiškai įgyvendinamos? Galimų šaltinių pavyzdžiai: Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – OECD) Pasaulinio skaidrumo ir keitimosi informacija mokesčių tikslais forumo ataskaitos, kuriose jurisdikcijų mokesčių skaidrumas ir dalijimasis informacija mokesčių tikslais vertinamas reitingais; jurisdikcijos įsipareigojimo dėl automatinio keitimosi informacija pagal bendrą ataskaitų standartą vertinimas; atitikties FATF rekomendacijoms Nr. 9, 24 ir 25 ir FATF arba FSRB tiesioginių rezultatų Nr. 2 ir 5 vertinimas; TVF vertinimai (pvz., TVF tarnybų atliekamas lengvatinių mokesčių zonų finansinių centrų vertinimas).
- Ar jurisdikcija įsipareigojo laikytis Bendro ataskaitų standarto dėl automatinio keitimosi informacija, kurį G 20 valstybės priėmė 2014 m., ir ar faktiškai jo laikosi?
- Ar jurisdikcijoje vedami patikimi ir prieinami tikrųjų savininkų registrai?

27. Norėdamos nustatyti su patvirtintais pinigų plovimo nusikaltimais susijusią riziką, įmonės turėtų atsižvelgti į šiuos rizikos veiksnius:

- Ar turima iš pripažintų ir patikimų viešų šaltinių gautos informacijos apie patvirtintų pinigų plovimo nusikaltimų, nurodytų Direktyvos (ES) 2015/849 3 straipsnio 4 dalyje, pavyzdžiui, korupcijos, organizuotų nusikaltimų, mokestinių nusikaltimų ir didelio sukčiavimo lygį? Pavyzdžiai: korupcijos suvokimo indeksai, OECD ataskaitos apie OECD kovos su kyšininkavimu konvencijos įgyvendinimą konkrečiose šalyse, Jungtinių Tautų Narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro Pasaulinė ataskaita narkotikų tema.
- Ar turima daugiau negu iš vieno pripažinto ir patikimo šaltinio gautos informacijos apie jurisdikcijos pajėgumą vykdyti tyrimus, taip pat apie teismų sistemos pajėgumą veiksmingai iširti šiuos nusikaltimus ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn už juos?

Su produktais, paslaugomis ir sandoriais susiję rizikos veiksniai

28. Norėdamos nustatyti su savo produktais, paslaugomis arba sandoriais susijusią riziką, įmonės turėtų atsižvelgti į riziką, susijusią su:
- produkto, paslaugos arba sandorio skaidrumo arba neskaidrumo lygiu;
 - produkto, paslaugos arba sandorio sudėtingumu; ir
 - produkto, paslaugos arba sandorio verte.
29. Vertinant su produktu, paslauga arba sandorio skaidrumu susijusią riziką gali būti aktualūs šie rizikos veiksniai:
- Kiek produktai arba paslaugos leidžia klientui, tikrajam savininkui arba struktūroms naudoti gavėjoms išlikti anonimiškiems arba padeda nuslėpti tapatybę? Tokių produktų ir paslaugų pavyzdžiai: pareikštinės akcijos, per patikėtinius įdėti indėliai, lengvatinių mokesčių zonų įmonės ir tam tikri patikos fondai, juridiniai asmenys, tokie kaip fondai, kurių struktūra gali leisti naudotis anonimiškumu ir sudaryti sandorius su fiktyviomis įmonėmis arba nominalius akcininkus turinčiomis įmonėmis.
 - Kiek verslo santykiuose nedalyvaujanti trečioji šalies turi galimybių duoti nurodymus, pavyzdžiui, tam tikrų santykių su banku korespondentu atveju?
30. Vertinant su produkto, paslaugos arba sandorio sudėtingumu susijusią riziką gali būti aktualūs šie rizikos veiksniai:
- Kiek sandoris yra sudėtingas ir kokia apimtimi jis yra daugiašalis arba susijęs su keliomis jurisdikcijomis, pavyzdžiui, kai sudaromi tam tikri prekybos finansavimo sandoriai? Ar sandoriai yra paprasti, pavyzdžiui, ar mokami reguliari mokesčiai į pensijų fondą?
 - Kokia apimtimi pagal produktų arba paslaugų sąlygas leidžiama, kad mokėjimus vykdytų trečiosios šalys, arba leidžiama priimti permokas, nors įprastu atveju greičiausiai taip nebūtų elgiamasi? Jeigu numatoma, kad mokėjimą atliks trečioji šalis, ar įmonei yra žinoma trečiosios šalies tapatybė, pavyzdžiui, kad tai valstybinė išmokų institucija arba garantas? Arba ar produktai ir paslaugos finansuojami vien fondo pervedamomis lėšomis iš kliento nuosavos sąskaitos kitoje finansų įstaigoje, kuriai taikomi KPP / KTF standartai ir priežiūra, prilygstantys tiems, kurių reikalaujama pagal Direktyvą (ES) 2015/849?
 - Ar įmonė supranta su nauju arba novatorišku produktu arba paslauga susijusią riziką, ypač kai tam naudojamos naujos technologijos arba mokėjimo metodai?
31. Vertinant su produkto, paslaugos arba sandorio verte arba dydžiu susijusią riziką gali būti aktualūs šie rizikos veiksniai:
- Kokia apimtimi produktams arba paslaugoms reikia naudoti grynuosius pinigus, pavyzdžiui taip, kaip teikiant daugelį mokėjimo paslaugų ir naudojant tam tikras einamąsias sąskaitas?

- Kokia apimtimi pagal produktų arba paslaugų sąlygas sudaromos palankesnės sąlygos didelės vertėms sandoriams arba jie skatinami? Ar nustatyta kokia nors viršutinė sandorio verčių riba arba įmokų lygis, kuriais būtų galima apriboti galimybes produktą arba paslaugą naudoti PP / TF tikslais?

Su paslaugų teikimo kanalais susijusios rizikos veiksniai

32. Norėdamos nustatyti riziką, susijusią su tuo, kaip klientas įsigyja reikalingus produktus arba paslaugas, įmonės turėtų vertinti riziką, susijusią su:
- a. tuo, kokia apimtimi palaikant verslo santykius bendraujama ne asmeniškai; ir
 - b. visomis pristatančiosiomis šalimis ir tarpininkais, kuriais įmonė galbūt naudojasi, ir jų santykių su įmone pobūdžiu.
33. Norėdamos įvertinti riziką, susijusią su tuo, kaip klientas įsigyja reikalingus produktus arba paslaugas, įmonės turėtų atsižvelgti į keletą rizikos veiksnių, tarp jų:
- Ar klientas fiziškai dalyvauja, kad būtų galima nustatyti jo tapatybę? Jeigu ne, ar įmonė naudojo patikimą ne asmeninio deramo kliento tikrinimo formą? Ar įmonė ėmėsi tapatybės pasisavinimo prevencijos priemonių arba priemonių, skirtų nustatyti, ar nėra sukčiaujama?
 - Ar klientą pristatė kitas tos pačios finansinės grupės narys ir, jei taip, kokia apimtimi įmonė gali tuo pasitikėti ir būti tikra, kad klientas nesukels įmonei papildomos PP / TF rizikos? Ką įmonė padarė siekdama įsitikinti, ar grupės subjektas taiko Europos ekonominės erdvės (EEE) standartus atitinkančias deramo klientų tikrinimo priemones, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2015/849 28 straipsnyje?
 - Ar klientą pristatė trečioji šalis, pavyzdžiui, tai pačiai grupei nepriklausantis bankas, ir ar trečioji šalis yra finansų įstaiga arba ar jos pagrindinė veikla nesusijusi su finansinių paslaugų teikimu? Ką įmonė padarė siekdama įsitikinti, ar:
 - i. trečioji šalis taiko deramo klientų tikrinimo priemones ir saugo duomenis pagal EEE standartus, ir ar yra prižiūrima, ar ji laikosi panašių KPP / KTF prievolių, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2015/849 26 straipsnyje;
 - ii. trečioji šalis iš karto, kai to bus paprašyta, pateiks tapatybės nustatymo ir tikrinimo duomenų kopijas, kaip, be kita ko, reikalaujama pagal Direktyvos (ES) 2015/849 27 straipsnį, ir
 - iii. trečiosios šalies deramo klientų tikrinimo kokybė tokia, kad tikrinimu galima pasitikėti?
 - Ar klientą pristatė susijęs tarpininkas, tai yra, tiesioginio ryšio su įmone nebuvo? Kokia apimtimi įmonė gali tikėti, kad tarpininkas surinko pakankamai informacijos, kad įmonė pažintų savo klientą ir suvoktų su verslo santykiais susijusios rizikos lygį?

- Jeigu naudojamosi nepriklausomo arba susijusio tarpininko paslaugomis, kokia apimtimi tarpininkai nuolat dalyvauja verslo veikloje? Kokios įtakos tai turi įmonės žinioms apie klientą ir nuolatiniam rizikos valdymui?
- Jeigu įmonė naudojami tarpininku:
 - i. Ar tai reguliuojamas asmuo, privalantis laikytis KPP prievolių, atitinkančių nustatytas Direktyvoje (ES) 2015/849?
 - ii. Ar jiems taikoma veiksminga KPP priežiūra? Ar yra kokių nors požymių, kad to, kiek tarpininkas laikosi taikytinų KPP teisės aktų arba reglamentų, nepakanka, pavyzdžiui, ar tarpininkas buvo baustas už KPP / KTF prievolių pažeidimą?
 - iii. Ar jie įsteigti su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje? Jeigu trečioji šalis įsteigta didelės rizikos trečiojoje šalyje ir Komisija nustatė, kad joje yra strateginių trūkumų, įmonės negali naudotis tokio tarpininko paslaugomis. Tačiau, kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, tarpininku pasitikėti galima, jei tarpininkas yra kitos Sąjungoje įsteigtos įmonės filialas arba patrunuojamoji įmonė, kurios kontrolinis akcijų paketas priklauso jai, ir įmonė yra tikra, kad tarpininkas visapusiškai laikosi visos grupės politikos ir procedūrų, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2015/849 45 straipsnyje⁸.

PP / TF rizikos vertinimas

34. Įmonės turėtų laikytis holistinio požiūrio į nustatytus PP / TF rizikos veiksnius ir vertindamos su verslo santykiais arba pavieniu sandoriu susijusios PP / TF rizikos lygį atsižvelgti į juos visus.
35. Vertindamos šią riziką, įmonės gali nuspręsti įvairiems veiksniams, priklausomai nuo jų santykinės svarbos, suteikti skirtingą svorį.

Rizikos veiksnių svorio vertinimas

36. Norėdamos nustatyti rizikos veiksnių svorį, įmonės turėtų remdamosi išsamia informacija nuspręsti, kokia apimtimi įvairūs rizikos veiksniai yra aktualūs verslo santykiams arba pavieniui sandoriui. Dėl to įmonės dažnai įvairiems veiksniams priskiria skirtingus „balus“; pavyzdžiui, atsižvelgdamos į kliento norimo įsigyti produkto ypatumus, įmonės gali nuspręsti, kad kliento asmeninės sąsajos su jurisdikcija, susijusia su didesne PP / TF riziką, yra mažiau aktualios.
37. Galiausiai pažymėtina, kad kiekvienam veiksniai suteiktas svoris skirtingų produktų ir klientų (arba klientų kategorijų) bei įmonių atveju greičiausiai bus skirtingas. Norėdamos nustatyti rizikos veiksnių svorį, įmonės turėtų užtikrinti, kad:
 - kuris nors vienas veiksnys nederamai nenulemia svorio vertinimo;

⁸ Direktyvos (ES) 2015/849 26 straipsnio 2 dalis.

- ekonominiai arba pelno motyvai nedaro įtakos rizikos reitingui;
 - vertinant svorį nebūna taip, kad jokių verslo santykių negalima įvertinti kaip didelės rizikos;
 - pačios įmonės atliktas svorio įvertinimas negali būti viršesnis už Direktyvos (ES) 2015/849 arba nacionalinės teisės aktų nuostatas dėl to, kokiais atvejais pinigų plovimo rizika visada laikoma didele; ir
 - prireikus, įmonės gali nepaisyti jokių automatinio būdu suteiktų rizikos balų. Sprendimo nepaisyti šių balų pagrindas turėtų būti deramai dokumentuotas.
38. Jeigu įmonė naudojami automatizuotomis IT sistemomis bendrai rizikai balais įvertinti ir taip skirsto verslo santykius arba pavienius sandorius į kategorijas, bet šias sistemas kuria ne pati, o perka iš išorės tiekėjo, ji turėtų suprasti, kaip sistema veikia ir kaip apskaičiuodama bendrą rizikos balą derina rizikos veiksnius. Įmonė visais atvejais privalo įsitikinti, ar skirti balai atspindi tai, kaip įmonė supranta PP / TF riziką ir turėtų gebėti tai įrodyti kompetentingai institucijai.

Verslo santykių ir pavienių sandorių skirstymas į kategorijas

39. Įvertinusi riziką, įmonė turėtų suskirstyti savo verslo santykius ir pavienius sandorius į kategorijas pagal tai, kaip supranta PP / TF riziką.
40. Įmonės turėtų nuspręsti, koks tinkamiausias rizikos skirstymo į kategorijas būdas. Tai priklausys nuo įmonės veiklos pobūdžio ir apimties ir to, kokio pobūdžio PP / TF riziką ji patiria. Nors įmonės dažnai riziką skirsto į didelę, vidutinę ir mažą, galimos ir kitos kategorijos.

Rizikos valdymas. Supaprastintas ir sustiprintas deramas klientų tikrinimas

41. Įmonės atliekamas rizikos vertinimas turėtų padėti įmonei nustatyti, kur pritraukiant naujus klientus ir visą verslo santykių laikotarpį reikėtų sutelkti savo KPP / KTF rizikos valdymo pastangas.
42. Tuo tikslu įmonės privalo taikyti kiekvieną Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnio 1 dalyje išvardytą deramo klientų tikrinimo priemonę, tačiau gali nustatyti rizikos lygį atitinkantį šių priemonių taikymo mastą. Deramo klientų tikrinimo priemonės turėtų padėti įmonėms geriau suprasti su atskirais verslo santykiais arba pavieniais sandoriais susijusią riziką.
43. Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnio 4 dalyje reikalaujama, kad įmonės galėtų savo kompetentingai institucijai įrodyti, jog taikytos deramo klientų tikrinimo priemonės yra tinkamos pagal PP / TF riziką.

Supaprastintas deramas klientų tikrinimas

44. Jeigu įvertinta su verslo santykiais susijusi PP / TF rizika yra maža ir kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, įmonės gali taikyti supaprastinto deramo klientų tikrinimo

priemonės. Supaprastintas deramas klientų tikrinimas nėra kurių nors deramo klientų tikrinimo priemonių taikymo išimtis; tačiau įmonės gali atsižvelgdamos į rizikos mažumą koreguoti deramo klientų tikrinimo priemonių kiekį, laiką arba tipą.

45. Įmonės gali taikyti šias supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemones (tuo neapsiribojant):

- koreguoti deramo klientų tikrinimo laiką, pavyzdžiui, jeigu dėl norimo įsigyti produkto arba norimo sudaryti sandorio ypatumų galimybės juos naudoti PP / TF tikslais yra ribotos, pavyzdžiui:
 - i. tikrinti kliento arba tikrojo savininko tapatybę užmegzdamas verslo santykius;
 - ii. tikrinti kliento arba tikrojo savininko tapatybę, kai sandoris viršija nustatytą slenkstinę ribą arba praeina pakankamas laiko tarpas; įmonės privalo užtikrinti, kad:
 - a. taip *de facto* nebūtų daroma deramo klientų tikrinimo išimtis, tai yra, įmonės privalo užtikrinti, kad kliento arba kliento tikrojo savininko tapatybė galiausiai būtų patikrinta;
 - b. slenkstinė riba būtų pakankamai žema arba laiko tarpas būtų pakankamai trumpas (tačiau kalbant apie teroristų finansavimą, įmonės turėtų atkreipti dėmesį, kad norint sumažinti riziką, vien žemos slenkstinės ribos nepakaks);
 - c. turėtų įdiegtas sistemas, kuriomis būtų nustatoma, kada slenkstinė arba laiko riba pasiekama; ir
 - d. jos neatidėtų deramo klientų tikrinimo arba nevéluotų surinkti atitinkamos informacijos apie klientą, jei taikytinuose teisės aktuose, pavyzdžiui, Reglamente (ES) 2015/849 arba nacionalinės teisės aktų nuostatose reikalaujama, kad ši informacija būtų surinkta iš karto;
- koreguoti tapatybei nustatyti, patikrinti arba stebėsenai vykdyti renkamos informacijos kiekį, pavyzdžiui:
 - i. tikrinti tapatybę tik pagal iš vieno patikimo, pripažinto ir nepriklausomo dokumentų arba duomenų šaltinio gautą informaciją;
 - ii. vadovautis prielaida dėl verslo santykių pobūdžio ir tikslo, nes produktas sukurtas naudoti tik pagal vieną konkrečią paskirtį, pavyzdžiui, tai – įmonės pensijų schema arba prekybos centro dovanų kortelė;
- koreguoti tapatybei nustatyti, patikrinti arba stebėsenai vykdyti renkamos informacijos kokybę arba šaltinį, pavyzdžiui:
 - i. tikrinant tikrojo savininko tapatybę priimti iš kliento, o ne iš nepriklausomo šaltinio, gautą informaciją (atkreipkite dėmesį, kad tikrinant kliento tapatybę to daryti neleidžiama); arba

- ii. jeigu su visais santykių aspektais susijusi rizika labai maža, pasitikėti, kad lėšų šaltinis atitinka tam tikrus deramo klientų tikrinimo reikalavimus, pavyzdžiui, kai lėšos yra valstybės išmokos arba jeigu lėšos pervestos iš kliento vardu EEE įmonėje atidarytos sąskaitos;
- koreguoti deramo klientų tikrinimo duomenų atnaujinimo ir verslo santykių peržiūrų dažnumą, pavyzdžiui juos atlikti tik tada, kai iškyla tam pagrindą sukuriantys įvykiai, pavyzdžiui, klientas nori įsigyti naują produktą ar pirkti naują paslaugą arba pasiekama tam tikra slenkstinė sandorio riba; įmonės privalo įsitikinti, kad dėl to *de facto* nebus daroma įpareigojimo atnaujinti deramo klientų tikrinimo informaciją išimtis;
 - koreguoti sandorio stebėsenos dažnumą ir intensyvumą, pavyzdžiui, stebėti tik tuos sandorius, kurie viršija tam tikrą slenkstinę ribą. Jeigu įmonės nusprendžia taip elgtis, jos privalo užtikrinti, kad slenkstinė riba būtų nustatyta pagrįstame lygyje, ir įdiegti sistemas, kuriomis būtų galima aptikti susijusius sandorius, kai jie kartu viršija tą slenkstinę ribą.
46. III antraštinėje dalyje išvardytos papildomos supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemonės, kurios tam tikriems sektoriams gali būti ypač aktualios.
47. Informacija, kurią įmonė surenka taikydama supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemones, privalo leisti įmonei pakankamai gerai įsitikinti, kad jos įvertinimas, jog su santykiais susijusi rizika maža, yra pagrįstas. Jos taip pat turi pakakti, kad įmonė turėtų pakankamai informacijos apie verslo santykių pobūdį ir galėtų nustatyti visus neįprastus arba įtartinus sandorius. Supaprastintas deramas klientų tikrinimas nereiškia, kad įstaiga atleidžiama nuo pareigos pranešti apie įtartinus sandorius finansinės žvalgybos padaliniai.
48. Jeigu yra požymių, kad rizika galbūt nėra maža, pavyzdžiui, jeigu yra pagrindo įtarti, kad bandoma imtis PP / TF, arba įmonė abejoja gautos informacijos tikrumu, supaprastinto deramo klientų tikrinimo taikyti negalima⁹. Taip pat, jeigu taikomi konkretūs didelės rizikos scenarijai ir galioja prievolė atlikti sustiprintą deramą klientų tikrinimą, supaprastinto deramo klientų tikrinimo taikyti negalima.

Sustiprintas deramas klientų tikrinimas

49. Kad galėtų tinkamai valdyti ir švelninti riziką, kai ji yra didesnė, įmonės privalo taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones¹⁰. Sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių negalima taikyti vietoj įprasto deramo klientų tikrinimo priemonių, jos taikomos papildomai prie įprasto deramo klientų tikrinimo priemonių.
50. Direktyvoje (ES) 2015/849 išvardyti konkretūs atvejai, kuriuos įmonės privalo visada laikyti didelės rizikos atvejais:

⁹ Direktyvos (ES) 2015/849 11 straipsnio e ir f punktai ir 15 straipsnio 2 dalis.

¹⁰ Direktyvos 2015/849 (ES) 18–24 straipsniai.

- i. klientas arba kliento tikrasis savininkas yra politikoje dalyvaujantis asmuo¹¹;
 - ii. įmonė užmezga korespondentinius santykius su ne EEE valstybės įstaiga respondente¹²;
 - iii. įmonė sudaro sandorius su didelės rizikos trečiojoje šalyje gyvenančiais fizikiniais asmenimis arba įsteigtais juridiniais asmenimis¹³; ir
 - iv. visi sudėtingi arba neįprastai dideli sandoriai, neįprastos struktūros sandoriai, neturintys akivaizdaus ekonominio arba teisėto tikslo¹⁴.
51. Direktyvoje (ES) 2015/849 nustatytos specialios sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonės, kurias įmonės privalo taikyti:
- i. jeigu klientas arba kliento tikrasis savininkas yra politikoje dalyvaujantis asmuo;
 - ii. korespondentinių santykių su trečiųjų šalių įstaigomis respondentėmis atveju; ir
 - iii. visų sudėtingų arba neįprastai didelių sandorių, neįprastos struktūros sandorių, neturinčių akivaizdaus ekonominio arba teisėto tikslo, atveju.

Įmonės turėtų taikyti papildomas sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones tais atvejais, kai to reikia atsižvelgiant į nustatytą PP / TF riziką.

Politikoje dalyvaujantys asmenys

52. Nustačiusios, kad klientas arba tikrasis savininkas yra politikoje dalyvaujantis asmuo, įmonės visada privalo:
- imtis reikiamų priemonių, kad galėtų nustatyti turto šaltinį ir lėšų, kurios bus naudojamos verslo santykiuose, šaltinį bei įsitikinti, jog tvarko ne iš korupcijos arba kitos nusikalstamos veiklos gautas lėšas. Priemonės, kurių įmonės turėtų imtis, kad nustatytų politikoje dalyvaujančio asmens turto ir lėšų šaltinį, priklausys nuo su verslo santykiais susijusios rizikos didumo laipsnio. Jeigu santykių su politikoje dalyvaujančiu asmeniu keliama rizika yra ypač didelė, įmonės turėtų tikrinti turto ir lėšų šaltinį remdamosi patikimais nepriklausomais duomenimis, dokumentais arba informacija;
 - gauti vyresniosios vadovybės patvirtinimą, kad su politikoje dalyvaujančiu asmeniu galima užmegzti arba tęsti verslo santykius. Reikiamą patvirtinimo lygmenį reikėtų nustatyti pagal didesnės su verslo santykiais susijusios rizikos lygį, o vyresnysis vadovas, tvirtinantis verslo santykius su politikoje dalyvaujančiu asmeniu, turėtų būti pakankamai aukšto rango ir vykdyti

¹¹ Direktyvos 2015/849 (ES) 20–24 straipsniai.

¹² Direktyvos (ES) 2015/849 19 straipsnis.

¹³ Direktyvos 2015/849 (ES) 18 straipsnio 1 dalis.

¹⁴ Direktyvos (ES) 2015/849 18 straipsnio 2 dalis.

pakankamą priežiūrą, kad galėtų priimti pagrįstus sprendimus įmonės rizikos profiliui tiesioginės įtakos turinčiais klausimais;

- svarstydamą, ar patvirtinti santykius su politikoje dalyvaujančiu asmeniu, ir priimdama sprendimą, vyresnioji vadovybė turėtų atsižvelgti į tai, kokio lygio PP / TF riziką įmonė patirtų, jeigu užmezgtų tuos verslo santykius, ir kiek gerai įmonė pasiruošusi tą riziką efektyviai valdyti;
- taikyti sustiprintą sandorių ir su verslo santykiais susijusios rizikos stebėseną. Įmonės turėtų nustatyti neįprastus sandorius ir reguliariai peržiūrėti turimą informaciją, kad galėtų užtikrinti, jog visa nauja arba atsiradusi informacija, kuri galėtų paveikti rizikos vertinimą, būtų laiku nustatyta. Nuolatinės stebėsenos periodiškumą reikėtų nustatyti pagal su santykiais susijusios didelės rizikos lygį.

53. Įmonės privalo taikyti visas šias priemones politikoje dalyvaujantiems asmenims, jų šeimų nariams ir žinomiems artimiems bendradarbiams bei koreguoti šių priemonių mastą taip, kad jos atitiktų rizikos lygį¹⁵.

Korespondentiniai santykiai

54. Jeigu įmonės užmezga tarptautinius korespondentinius santykius su trečiojoje šalyje įsteigtu respondentu, jos privalo imtis specialių sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių¹⁶. Įmonės privalo taikyti visas šias priemones ir koreguoti jų mastą taip, kad jos atitiktų rizikos lygį.

55. Korespondentinių santykių su banku atveju įmonės turėtų vadovautis III antraštinės dalies gairėmis dėl sustiprinto deramo klientų tikrinimo; šios gairės gali būti naudingos įmonėms ir kitų korespondentinių santykių atveju.

Neįprasti sandoriai

56. Įmonės turėtų sukurti tinkamą strategiją ir procedūras, kad galėtų aptikti neįprastus sandorius arba neįprastų struktūrų sandorius. Jeigu įmonė aptinka sandorius, kurie yra neįprasti, nes:

- yra didesni negu įmonė, remdamasi savo žiniomis apie klientą, verslo santykius arba kliento kategoriją, įprastu atveju tikėtųsi;
- jų struktūra neįprasta arba netikėta, palyginti su įprasta kliento veikla arba panašiais klientams, produktams arba paslaugoms būdinga sandorių struktūra; arba
- yra labai sudėtingi, palyginti su kitais, panašiais panašaus pobūdžio klientams, produktams arba paslaugoms būdingais sandoriais;

ir įmonei nežinomas ekonominis pagrindas arba teisėtas tikslas arba įmonė abejoja jai suteiktos informacijos tikrumu, ji privalo taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones.

¹⁵ Direktyvos (ES) 2015/849 20 straipsnio b punktas.

¹⁶ Direktyvos (ES) 2015/849 19 straipsnis.

57. Šios sustiprinto klientų tikrinimo priemonės turėtų būti pakankamos, kad įmonė galėtų nustatyti, ar šie sandoriai kelia įtarimą, ir jas taikant būtina bent:

- imtis pagrįstų ir tinkamų priemonių, kad būtų galima suprasti bendrąsias sandorių aplinkybes ir tikslą, pavyzdžiui, nustatyti lėšų šaltinį ir paskirtį arba daugiau sužinoti apie kliento veiklą, kad būtų galima patvirtinti tikimybę, jog klientas vykdo tokius sandorius; ir
- dažniau ir nuodugniau stebėti verslo santykius ir paskesnius sandorius. Atsižvelgdama į nustatytos rizikos lygį, įmonė gali nuspręsti vykdyti atskirų sandorių stebėseną.

Didelės rizikos trečiosios šalys ir kiti didelės rizikos atvejai

58. Jeigu įmonė sudaro sandorius su trečiojoje šalyje, kuri Komisijos vertinimu yra didelės rizikos šalis¹⁷, gyvenančiais fiziniais asmenimis arba įsteigtais juridiniais asmenimis, taip pat visais kitais didelės rizikos atvejais įmonės turėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus, kokios sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonės yra tinkamos kiekvienu didelės rizikos atveju. Tinkamas sustiprinto deramo klientų tikrinimo pobūdis, įskaitant prašomos papildomos informacijos mastą, ir visos vykdomos sustiprintos stebėsenos pobūdis priklausys nuo to, kodėl pavienis sandoris arba verslo santykiai priskirti prie didelės rizikos.

59. Įmonės neprivalo visais atvejais taikyti visas toliau išvardytas sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones. Pavyzdžiui, tam tikrais didelės rizikos atvejais visą verslo santykių laikotarpį gali būti tikslinga dėmesį sutelkti į sustiprintą stebėseną.

60. Sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonės, kurias įmonės turėtų taikyti, gali būti:

- deramo klientų tikrinimo tikslais renkamos informacijos kiekio didinimas Tai:
 - i. informacija apie kliento arba kliento tikrojo savininko tapatybę, kliento nuosavybės ir kontrolės struktūrą, kad būtų galima įsitikinti, jog su santykiais susijusi rizika gerai suprantama. Tuo tikslu gali būti renkama ir vertinama informacija apie kliento arba kliento tikrojo savininko reputaciją, taip pat vertinami visi neigiami kaltinimai klientui arba tikrajam savininkui. Pavyzdžiui:
 - a. informacija apie šeimos narius ir artimus verslo partnerius;
 - b. informacija apie kliento arba tikrojo savininko ankstesnę ir dabartinę verslo veiklą; ir
 - c. neigiamos informacijos paieška žiniasklaidoje;
 - ii. informacija apie numatomą verslo santykių pobūdį, siekiant įsitikinti, kad verslo santykių pobūdis ir tikslas yra teisėti, ir padėti įmonėms surinkti išsamesnę informaciją apie kliento rizikos profilį. Tuo tikslu gali būti renkama informacija apie:
 - a. sandorių, kurie greičiausiai bus vykdomi naudojant sąskaitą, skaičių, dydį ir

¹⁷ Direktyvos (ES)2015/849 9 straipsnis.

dažnumą, kad įmonė galėtų pastebėti įtarimų galinčius sukelti nukrypimus (kai kuriais atvejais gali būti tikslinga prašyti pateikti įrodymus);

- b. tai, kodėl klientas ieško konkretaus produkto arba paslaugos, ypač, kai nėra aišku, kodėl kliento poreikių negalima patenkinti kitu būdu arba kitoje jurisdikcijoje;
 - c. lėšų paskirtį;
 - d. kliento arba tikrojo savininko veiklos pobūdį, kad įmonė galėtų geriau suprasti tikėtiną verslo santykių pobūdį;
- informacijos, renkamos deramo klientų tikrinimo tikslais, kokybės gerinimas siekiant patvirtinti kliento arba tikrojo savininko tapatybę, be kita ko:
 - i. reikalaujant, kad pirmas mokėjimas būtų vykdomas iš banke, kuriam taikomi deramo klientų tikrinimo standartai, ne mažiau patikimi negu Direktyvos (ES) 2015/849 II skyriuje nustatyti standartai, kliento vardu atidarytos sąskaitos ir tai būtų galima patikrinti; arba
 - ii. nustatant, ar kliento turtas ir verslo santykiams naudojamos lėšos gauti ne iš nusikalstamos veiklos ir ar turto ir lėšų šaltiniai atitinka įmonės duomenis apie klientą ir verslo santykių pobūdį. Kai kuriais atvejais, kai su santykiais susijusi rizika ypač didelė, turto arba lėšų šaltinių tikrinimas gali būti vienintelė tinkama rizikos švelninimo priemonė. Lėšų arba turto šaltinį, be kita ko, galima patikrinti pagal PVM ir pajamų mokesčio deklaracijas, audituotų sąskaitų kopijas, mokėjimo kvitus, viešus aktus arba nepriklausomos žiniasklaidos pranešimus;
 - peržiūrų periodiškumo didinimas, kad būtų galima įsitikinti, jog įmonė gali toliau valdyti su atskirais verslo santykiais susijusią riziką, arba padaryti išvadą, jog šie santykiai nebeatitinka įmonės norimos prisiimti rizikos, taip pat tam, kad būtų lengviau nustatyti sandorius, kuriuos reikia tikrinti papildomai, ir, be kita ko:
 - i. didinti verslo santykių tikrinimo periodiškumą siekiant įsitikinti, ar kliento rizikos profilis pakito ir ar rizika išlieka valdoma;
 - ii. gauti vyresniosios vadovybės patvirtinimą, kad verslo santykius galima užmegzti arba tęsti, siekiant užtikrinti, kad vyresnioji vadovybė žinotų apie įmonės patiriamą riziką ir galėtų priimti pagrįstus sprendimus dėl to, kiek įmonė pasirengusi valdyti tą riziką;
 - iii. reguliariau peržiūrėti verslo santykius siekiant užtikrinti, kad kiekvienas kliento rizikos profilio pokytis būtų užfiksuotas, įvertintas ir, jei reikia, dėl to būtų imtasi veiksmų; arba

- iv. atlikti dažnesnę ar nuodugnesnę verslo sandorių stebėseną, siekiant nustatyti visus neįprastus arba netikėtus sandorius, kurie galėtų kelti įtarimų dėl PP / TF. Taip pat galima nustatyti lėšų paskirtį arba įsitikinti tuo, koks yra tam tikrų sandorių motyvas.

61. III antraštinėje dalyje išvardytos papildomos sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonės, kurios tam tikriems sektoriams gali būti ypač aktualios.

Kiti kriterijai

62. Įmonės neturėtų užmegzti verslo santykių, jeigu negali laikytis deramo klientų tikrinimo reikalavimų, nėra įsitikinusios, kad verslo santykių tikslas ir pobūdis yra teisėti, arba nėra įsitikinusios, kad gali veiksmingai valdyti riziką, susijusią su tuo, kad sandoriai gali būti naudojami PP / TF tikslais. Jeigu tokie verslo santykiai jau užmegzti, įmonės turėtų juos nutraukti arba sustabdyti sandorius, kol galės nutraukti šiuos santykius, jei reikia, pagal teisėsaugos institucijų nurodymus.
63. Jeigu įmonės turi pagrįstų priežasčių įtarti, jog bandoma vykdyti PP / TF, jos privalo apie tai pranešti savo finansinės žvalgybos padaliniiui.
64. Įmonės turėtų atkreipti dėmesį, kad pagal rizika grindžiamą metodiką savaime nėra reikalaujama atsisakyti užmegzti verslo santykius arba juos nutraukti su visais tam tikros kategorijos su didesne PP / TF rizika susijusiais klientais, nes atskirų verslo santykių rizika būna skirtinga net toje pačioje kategorijoje.

Stebėseną ir peržiūrą

Rizikos vertinimas

65. Įmonės turėtų nuolat atnaujinti su atskirais verslo santykiais, pavieniais sandoriais susijusios PP / TF rizikos ir pagrindinių tikrinamų veiksmų įvertinimus ir taip užtikrinti, kad PP / TF rizikos įvertinimas išliktų aktualus. Įmonės turėtų vertinti per nuolat vykdomą verslo santykių stebėseną surinktą informaciją ir įvertinti, ar ji turi įtakos rizikos vertinimui.
66. Įmonės taip pat turėtų užtikrinti, kad būtų įdiegtos sistemos ir kontrolės priemonės, kuriomis būtų nustatoma kylanti PP / TF rizika, ir įmonės galėtų šią riziką įvertinti, o prireikus laiku įtraukti į visos veiklos ir konkrečios rizikos vertinimus.
67. Sistemų ir kontrolės priemonių, kurias įmonės turėtų įdiegti kylančiai rizikai nustatyti, pavyzdžiai:
- procesai, kuriais užtikrinama, kad vidaus informacija būtų reguliariai peržiūrima siekiant nustatyti su atskirais verslo santykiais ir įmonės veikla susijusias tendencijas ir išskylančius klausimus;
 - procesai, kuriais užtikrinama, kad įmonė reguliariai peržiūrėtų atitinkamus informacijos šaltinius, pavyzdžiui, tokius, kaip nurodyta šių gairių 15 ir 16 punktuose. Tuo tikslu pirmiausia reikėtų:

- i. reguliariai peržiūrėti sektoriams arba jurisdikcijoms, kuriuose įmonė veikia, aktualius žiniasklaidos pranešimus;
- reguliariai peržiūrėti teisėsaugos institucijų perspėjimus ir pranešimus;
- užtikrinti, kad įmonė sužinotų apie perspėjimo dėl terorizmo grėsmės ir sankcijų skyrimo tvarkos pokyčius kuo greičiau, vos pokyčiai atsiranda, pavyzdžiui, reguliariai peržiūrėti perspėjimus dėl terorizmo grėsmės ir susipažinti su atnaujinta sankcijų skyrimo tvarka; ir reguliariai peržiūrėti temines apžvalgas ir panašius kompetentingų institucijų leidinius;
- procesai, per kuriuos fiksuojama ir peržiūrima informacija apie su naujais produktais susijusią riziką;
 - bendradarbiavimas su kitais sektoriaus atstovais ir kompetentingomis institucijomis (pvz., apskritojo stalo diskusijų, konferencijų dalyviais ir mokymo paslaugų teikėjais) ir procesai, kuriais išvados perduodamos atitinkamiems darbuotojams;
 - dalijimosi informacija įmonės viduje ir tvirtos įmonės etikos kūrimas.

68. Sistemų ir kontrolės priemonių, kurias įmonės turėtų įdiegti siekdamas užtikrinti, kad atskirų verslo santykių ir visos veiklos rizikos vertinimas atitiktų esamą padėtį pavyzdžiai:

- nustatyti datą, kada rizikos vertinimas bus atnaujinamas kitą kartą, pavyzdžiui, kiekvienų metų kovo 1 d., užtikrinant, kad į rizikos vertinimą būtų įtrauktos naujos arba atsirandančios rizikos sritys. Jeigu įmonei žinoma, kad atsirado nauja rizikos sritis arba kad esama rizikos sritis išsiplėtė, į tai atliekant rizikos vertinimą reikėtų kuo greičiau atsižvelgti;
- atidžiai visus metus registruoti klausimus, kurie gali daryti poveikį rizikos vertinimui, pavyzdžiui, vidaus pranešimus apie įtartinus sandorius, reikalavimų nesilaikymo atvejus, administracijos darbuotojų pranešimus.

69. Kaip ir atliekant pradinį rizikos vertinimą, atnaujinamas rizikos vertinimas ir pagal jį taikomos deramo klientų tikrinimo priemonės turėtų būti proporcingi ir atitikti PP / TF rizikos lygį.

Sistemos ir kontrolės priemonės

70. Įmonės turėtų imtis veiksmų ir užtikrinti, kad jų rizikos valdymo sistemos ir kontrolės priemonės, ypač susijusios su tinkamo lygmens deramo klientų tikrinimo priemonių taikymu, būtų veiksmingos ir proporcingos.

Duomenų saugojimas

71. Įmonės turėtų registruoti ir dokumentuoti savo verslo santykių rizikos vertinimus ir visus rizikos vertinimo pakeitimus, kuriuos atlieka remdamosi peržiūromis ir stebėseną, ir taip užtikrinti, kad galėtų įrodyti kompetentingoms institucijoms, jog jų rizikos vertinimai ir su tuo susijusios rizikos valdymo priemonės yra pakankami.

III antraštinė dalis. Konkretiems sektoriams skirtos gairės

72. III antraštinėje dalyje išdėstytais konkretiems sektoriams skirtomis gairėmis papildomos šių gairių II antraštinėje dalyje pateiktos bendrosios rekomendacijos. Jas reikėtų taikyti kartu su šių gairių II antraštine dalimi.
73. Visuose III antraštinės dalies skyriuose aptariami ne visi rizikos veiksniai. Įmonės turėtų laikytis holistinio požiūrio į su tam tikra padėtimi susijusią riziką ir atkreipti dėmesį, kad pavieniai rizikos veiksniai nebūtinai yra pagrindas verslo santykius arba pavienius sandorius priskirti prie didesnės arba mažesnės rizikos kategorijos.
74. Kiekviename III antraštinės dalies skyriuje taip pat pateikiami pavyzdžiai, kokias deramo klientų tikrinimo priemones įmonės turėtų taikyti didelės ir mažos rizikos atvejais atsižvelgdamos į rizikos lygį ir tai, kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus. Šių pavyzdžių sąrašas nėra baigtinis ir įmonės, atsižvelgdamos į nustatytos PP / |TF rizikos lygį bei pobūdį, turėtų nuspręsti, kokios deramo klientų tikrinimo priemonės yra tinkamiausios.

1 skyrius. Bankų korespondentų sektoriui skirtos gairės

75. Šiame skyriuje pateiktos bankams korespondentams, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2015/849 3 straipsnio 8 dalies a punkte, skirtos gairės. Įmonės, palaikančios kitokio pobūdžio korespondentinius santykius, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2015/849 3 straipsnio 8 dalies b punkte, turėtų taikyti šias gaires, kai tai tikslinga.
76. Santykiuose su banku korespondentu korespondentas teikia banko paslaugas respondentui: pagrindinė įmonė teikia paslaugas kitai pagrindinei įmonei arba korespondentas teikia paslaugas respondento kliento vardu. Įprastais atvejais korespondentas nepalaiko verslo santykių su respondento klientais ir dažniausiai nežino jų tapatybės, atitinkamo sandorio pobūdžio arba tikslo, jeigu tokia informacija nepateikiama mokėjimo nurodyme.
77. Be šių gairių II antraštinėje dalyje aptartų rizikos veiksnių ir priemonių, bankai turėtų įvertinti šiuos rizikos veiksnius ir priemones:

Rizikos veiksniai

Su produktais, paslaugomis ir sandoriais susijusios rizikos veiksniai

78. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- sąskaita gali naudotis kiti bankai respondentai, kurie yra užmezgę tiesioginius santykius su respondentu, bet ne su korespondentu (to paties lygmens subjektų tarpuskaite), o tai reiškia, kad korespondentas netiesiogiai teikia paslaugas kitiems bankams, kurie nėra respondentai.
- Sąskaita gali naudotis kiti respondento grupei priklausantys subjektai, kurie patys į korespondento deramą klientų tikrinimą nebuvo įtraukti.
- Paslauga apima mokėtinos sąskaitos (angl. *payable-through account*) atidarymą, dėl to respondento klientai gali vykdyti operacijas tiesiogiai respondento sąskaitoje.

79. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- santykiai apsiriboja SWIFT RMA funkcijomis, kurios yra skirtos finansų įstaigų tarpusavio ryšiams valdyti. SWIFT RMA paslaugų atveju respondentas, kitaip tariant, kita sandorio šalis, neužmezga su mokėjimo sąskaita susijusių santykių;
- bankai veikia savo vardu kaip pagrindinės sandorio šalys, o ne vykdo sandorius savo pagrindinių klientų vardu, pavyzdžiui, du bankai vienas kitam teikia užsienio valiutos keitimo paslaugas ir sudarydami sandorius yra pagrindinės sandorių šalys, o atsiskaitant pagal sandorius mokėjimas nėra vykdomas trečiajai šaliai. Tokiais atvejais sandoris sudaromas banko respondento sąskaita;
- Sandoris yra susijęs su vertybinių popierių pardavimu, pirkimu arba įkeitimu reguliuojamose rinkose, pavyzdžiui, kai veikiama turint tiesioginę prieigą, dažniausiai per vietos dalyvį, prie ES arba ne ES atsiskaitymo už vertybinius popierius sistemos arba naudojantis depozitoriumo paslaugomis.

Su klientais susijusios rizikos veiksniai

80. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- respondento KPP / KTF strategijos ir sistemos, taip pat respondento įdiegtos kontrolės priemonės joms įgyvendinti neatitinka Direktyvoje (ES) 2015/849 nustatytų standartų;
- respondentui netaikoma tinkama KPP / KTF priežiūra;
- respondentui, jo patronuojančiajai įmonei arba tai pačiai grupei kaip respondentas priklausančiai įmonei dėl netinkamų KPP / KTF strategijų ir procedūrų ir (arba) dėl KPP / KTF prievolių pažeidimo neseniai pritaikytos teisės aktuose nustatytos priverstinio vykdymo priemonės;
- respondentas nemažą dalį veiklos vykdo su didesne PP / TF rizika susijusiuose sektoriuose; pavyzdžiui, respondentas atlieka nemažai perlaidų arba vykdo veiklą tam tikrų pinigų siuntimo arba keitimo įmonių vardu, vykdo veiklą su nerezidentais arba vykdo veiklą valiuta, kuri nėra pagrindinė šalies, kurioje jis įsteigtas, valiuta;
- respondento valdymo arba nuosavybės struktūroje yra politikoje dalyvaujančių asmenų, ypač kai politikoje dalyvaujantis asmuo gali daryti svarbią įtaką respondentui, politikoje dalyvaujančio asmens reputacija, sąžiningumas ir tinkamumas eiti valdybos nario arba pagrindines funkcijas vykdančio asmens pareigas kelia susirūpinimą arba politikoje dalyvaujantis asmuo yra atvykęs iš jurisdikcijos, susijusios su didesne PP / TF rizika. Įmonės turėtų ypatingą dėmesį skirti toms jurisdikcijoms, kurios vertinamos kaip jurisdikcijos, kuriose korupcija yra sisteminė arba plačiai paplitusi;
- verslo santykių su respondentu istorija kelia susirūpinimą, pavyzdžiui, dėl to, kad sandorių suma neatitinka to, ko korespondentas, remdamasi savo žiniomis apie respondento pobūdį ir dydį, tikėtusi.

81. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti. Korespondentas įsitikina, kad:

- respondento KPP / KTF kontrolės priemonės yra ne mažiau patikimos už tas, kurių reikalaujama pagal Direktyvą (ES) 2015/849;
- respondentas priklauso tai pačiai grupei, kaip korespondentas, nėra įsteigtas su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje ir veiksmingai laikosi visų KPP standartų, kurie yra ne mažiau griežti nei tie, kurių reikalaujama pagal Direktyvą (ES) 2015/849.

Su šalimis susiję arba geografinės rizikos veiksniai

82. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- respondentas yra įsteigtas su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje. Įmonės turėtų ypač atkreipti dėmesį į jurisdikcijas:
 - i. kuriose aukštas korupcijos ir (arba) patvirtintų pinigų plovimo nusikaltimų lygis;

- ii. teisinė ir teismų sistema neturi pakankamai pajėgumų vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už tuos nusikaltimus; arba
 - iii. joje nevykdoma veiksminga KPP / KTF priežiūra¹⁸;
- respondentas vykdo nemažai veiklos su klientais, įsteigtais su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje;
 - respondento patrunuojančiosios įmonės pagrindinė buveinė įkurta arba patrunuojančioji įmonė įsteigta su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje.

83. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- respondentas įsteigtas EEE valstybėje narėje.
- respondentas įsteigtas trečiojoje šalyje, kurios KPP / KTF reikalavimai yra ne mažiau patikimi nei Direktyvoje (ES) 2015/849 nustatyti reikalavimai ir kuri veiksmingai juos įgyvendina (tačiau korespondentai turėtų atkreipti dėmesį, jog dėl to jie savaime nėra atleidžiami nuo įpareigojimo taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones, nustatytas Direktyvos (ES) 2015/849 19 straipsnyje).

Priemonės

84. Visi korespondentai privalo vykdyti rizikos lygį atitinkantį deramą respondentų, kurie yra korespondento klientai, deramą tikrinimą¹⁹. Tai reiškia, kad korespondentai privalo:

- nustatyti ir tikrinti respondento ir jo tikrojo savininko tapatybę. Tai darydami korespondentai turėtų surinkti pakankamai informacijos apie respondento veiklą ir reputaciją, kad galėtų nustatyti, jog su respondentu susijusi pinigų plovimo rizika nepadidėjo. Visų pirma, korespondentai turėtų:
 - i. surinkti informaciją apie respondento valdymą ir finansinių nusikaltimų prevencijos požiūriu išnagrinėti visų galimų respondento vadovybės arba savininkų sąsajų su politikoje dalyvaujančiais asmenimis arba kitais didelės rizikos asmenimis svarbą; ir
 - ii. atsižvelgdami į rizikos lygį įvertinti, ar būtų tikslinga rinkti informaciją apie respondento pagrindinę veiklą, tai, kokio pobūdžio klientus jis pritraukia, KPP sistemų ir kontrolės priemonių kokybę (įskaitant viešai prieinamą informaciją apie visas neseniai skirtas administracines arba baudžiamąsias sankcijas už KPP įpareigojimų nevykdymą). Jeigu respondentas yra filialas, patrunuojamoji įmonė arba susijusi įmonė, korespondentai taip pat turėtų įvertinti patrunuojančiosios įmonės statusą, reputaciją ir KPP kontrolės priemones;
- nustatyti ir dokumentuoti teikiamos paslaugos pobūdį ir tikslą, taip pat kiekvienos įstaigos atsakomybės sritis. Tuo tikslu gali tekti raštu išdėstyti santykių mastą, kokie produktai bus

¹⁸ Taip pat žr. II antraštinės dalies 22–27 punktus.

¹⁹ Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnis.

tiekiama ir kokios paslaugos bus teikiamos, kaip ir kas gali naudotis banko korespondento paslaugomis (pvz., ar jomis gali naudotis kiti bankai, kurie palaiko santykius su respondentu);

- stebėti verslo santykius, įskaitant sandorius, kad būtų galima nustatyti respondento rizikos profilio pokyčius ir pastebėti neįprastą ar įtartina elgseną, įskaitant veiklą, kuri nedera su teikiamų paslaugų tikslais arba yra priešinga įsipareigojimams, kuriuos prisiėmė korespondentas ir respondentas. Jeigu bankas korespondentas suteikia respondento klientams tiesioginę prieigą prie sąskaitų (pvz., pereigos ir įterptinių sąskaitų) jis turėtų vykdyti sustiprintą nuolatinę verslo santykių stebėseną. Dėl korespondentinės bankininkystės pobūdžio, stebėseną įprasta vykdyti atlikus sandorį;
- užtikrinti, kad turima deramo klientų tikrinimo informacija atitiktų esamą padėtį.

85. Korespondentai taip pat privalo nustatyti, ar respondentas neleidžia savo sąskaitomis naudotis fiktyviam bankui²⁰, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2015/849 24 straipsnyje. Tuo tikslu gali būti prašoma, kad respondentas patvirtintų, jog nesudaro sandorių su fiktyviais bankais, taip pat prašoma leisti susipažinti su atitinkamų respondento strategijų ir procedūrų dalimis arba atsižvelgti į viešai prieinamą informaciją, pavyzdžiui, nuostatas, kuriomis draudžiama aptarnauti fiktyvius bankus.

86. Jeigu užmezgami tarptautiniai korespondentiniai santykiai su trečiųjų šalių įstaigomis respondentėmis, pagal Direktyvos (ES) 2015/849 19 straipsnį reikalaujama, kad korespondentas be deramo klientų tikrinimo priemonių, išdėstytų Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnyje, taip pat taikytų specialias sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones.

87. Direktyvoje (ES) 2015/849 nereikalaujama, kad korespondentai taikytų deramo klientų tikrinimo priemones atskiriems respondento klientams.

88. Korespondentai turėtų atminti, kad tarptautinių organizacijų sudaryti deramo klientų tikrinimo klausimynai paprastai nebūna skirti specialiai korespondentams, kad korespondentams būtų lengviau įvykdyti savo prievoles pagal Direktyvą (ES) 2015/849. Svarstydami, ar naudoti tuos klausimynus, korespondentai turėtų įvertinti, ar jų pakaks, kad jie galėtų įvykdyti savo prievoles pagal Direktyvą (ES) 2015/849, ir prireikus imtis papildomų veiksmų.

Ne EEE šalyse įsteigti respondentai

89. Jeigu respondentas yra įsteigtas trečiojoje šalyje, Direktyvos (ES) 2015/849 19 straipsnyje reikalaujama, kad korespondentai be Direktyvos (ES) 2015/849/ES 13 straipsnyje nustatytų deramo klientų tikrinimo priemonių taikytų specialias sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones.

90. Ne EEE šalyse įsteigtiems respondentams korespondentai privalo taikyti kiekvieną iš šių sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių, tačiau atsižvelgdami į rizikos lygį gali koreguoti jų mastą. Pavyzdžiui, jeigu korespondentas, atlikęs reikiamą tyrimą, įsitikina, kad

²⁰ Direktyvos (ES) 2015/849 3 straipsnio 17 dalis.

respondentas yra įsteigtas trečiojoje šalyje, kurioje sukurtas veiksmingas KPP / KTF režimas, yra efektyviai prižiūrimas, ar vykdo šiuos reikalavimus, ir kad nėra pagrindo įtarti, jog respondento KPP strategijos ir procedūra yra nepakankamos arba neseniai laikytos nepakankamomis, respondento KPP kontrolės priemonės nebūtina visapusiškai vertinti.

91. Korespondentai turėtų visada tinkamai dokumentuoti savo deramo klientų tikrinimo ir sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones bei sprendimų priėmimo procesus.

92. Direktyvos (ES) 2015/849 19 straipsnyje reikalaujama, kad korespondentai imtųsi rizikos lygi atitinkančių priemonių ir:

- surinktų pakankamai informacijos apie įstaigą respondentę, kad galėtų visapusiškai suprasti respondento veiklos pobūdį ir nustatyti, kokia apimtimi respondento veikla kelia korespondentui didesnę pinigų plovimo riziką. Tuo tikslu reikėtų imtis priemonių siekiant suprasti ir pagal riziką įvertinti respondento klientų bazės pobūdį bei veiklos, kurią respondentas vykdytų per korespondento sąskaitą, pobūdį;
- remiantis viešai prieinama informacija nustatyti įstaigos reputaciją ir priežiūros kokybę. Tai reiškia, kad korespondentas turėtų įvertinti, kokia apimtimi jis gali pasitikėti tuo, kad respondentas yra tinkamai prižiūrimas, ar vykdo savo KPP prievoles. Tai padaryti korespondentui gali padėti įvairūs viešai prieinami ištekliai, pavyzdžiui, FATF arba FSAP vertinimai, į kuriuos įtraukti skyriai apie veiksmingą priežiūrą;
- įvertinti įstaigos respondentės KPP / KTF kontrolės priemones. Tai reiškia, kad korespondentas turėtų atlikti kokybinį respondento KPP / KTF kontrolės sistemos vertinimą, ne vien gauti respondento KPP strategijų ir procedūrų dokumentų kopijas. Šis vertinimas turėtų būti tinkamai dokumentuotas. Laikantis rizika grindžiamos metodikos, kai rizika ypač didelė ir ypač kai korespondentas sudaro labai daug bankinių sandorių, korespondentas turėtų apsvarstyti galimybę surengti vizitus vietoje ir (arba) atlikti atrankinį tikrinimą, kad įsitikintų, jog respondento KPP strategijos ir procedūros veiksmingai įgyvendinamos;
- prieš užmezgant naujus korespondentinius santykius, gauti vyresniosios vadovybės, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2015/849 3 straipsnio 12 dalyje, patvirtinimą. Patvirtinimą suteikiantis aukštesnio rango vadovas neturėtų būti santykius remiantis pareigūnas ir kuo didesnę su tais santykiais susijusi rizika, tuo aukštesnio rango turi būti patvirtinimą suteikiantis vadovas. Korespondentai turėtų nuolat informuoti vyresniąją vadovybę apie didelės rizikos korespondentinės bankininkystės santykius ir veiksmus, kurių korespondentas ėmėsi tai rizikai veiksmingai valdyti;
- dokumentuoti kiekvienos įstaigos atsakomybės sritis. Tai galima atlikti pagal korespondento standartines nuostatas ir sąlygas, tačiau korespondentas turėtų raštu išdėstyti, kaip ir kas gali naudotis korespondentinės bankininkystės paslaugomis (pvz., ar jomis gali naudotis kiti su respondentu santykius palaikantys bankai) ir kokia yra respondento atsakomybė KPP / KTF srityje. Jeigu su santykiais susijusi rizika didelė, korespondentui gali būti tikslinga įsitikinti, ar respondentas vykdo savo įsipareigojimus pagal susitarimą, pavyzdžiui, vykdyti stebėseną po sandorių atlikimo.

- pereigos sąskaitų ir įterptinių sąskaitų atveju įsitikinti, ar respondentė kredito arba finansų įstaiga patikrino kliento, turinčio tiesioginę prieigą prie korespondento sąskaitų, tapatybę ir nuolat atlieka deramą jo tikrinimą bei gali, įstaigai korespondentei paprašius, pateikti atitinkamus deramo klientų tikrinimo duomenis. Korespondentai turėtų stengtis gauti patvirtinimą iš respondento, kad gavę prašymą, jie galės pateikti atitinkamus duomenis.

EEE šalyse įsteigti respondentai

93. Jeigu respondentas yra įsteigtas EEE šalyje, Direktyvos (ES) 2015/849 19 straipsnis netaikomas. Tačiau korespondentas vis tiek privalo pagal Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnį taikyti rizikos lygį atitinkančias deramo klientų tikrinimo priemones.
94. Jeigu su EEE valstybėje narėje įsteigtu respondentu susijusi rizika padidėja, korespondentas privalo pagal Direktyvos (ES) 2015/849 18 straipsnį taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones. Tokiu atveju korespondentai turėtų apvarstyti galimybę taikyti bent kai kurias Direktyvos (ES) 2015/849 19 straipsnyje, ypač 19 straipsnio a ir b punktuose, aprašytas sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones.

2 skyrius. Mažmeninių bankų sektoriui skirtos gairės

95. Šiose gairėse mažmenine bankininkyste vadinamas banko paslaugų teikimas fiziniams asmenims ir mažosioms bei vidutinėms įmonėms. Mažmeninės bankininkystės produktų ir paslaugų pavyzdžiai: einamosios sąskaitos, hipotekos, taupomosios sąskaitos, vartojimo ir terminuotos paskolos bei kredito linijos.
96. Dėl siūlomų produktų ir paslaugų pobūdžio, to, kad jais pasinaudoti yra palyginti paprasta, o sandorių ir verslo santykių dažnai būna daug, mažmeninės bankininkystės sektorius yra pažeidžiamas teroristų finansavimo ir visų pinigų plovimo proceso etapų atžvilgiu. Be to, dėl su mažmenine bankininkyste susijusių verslo santykių ir sandorių masto PP / TF riziką, kurią kelia atskiri santykiai, nustatyti ir įtartinus sandorius pastebėti gali būti ypač sunku.
97. Be šių gairių II antraštinėje dalyje aptartų rizikos veiksnių ir priemonių, bankai turėtų atsižvelgti į toliau išvardytus rizikos veiksnius ir priemones.

Rizikos veiksniai

Su produktais, paslaugomis ir sandoriais susijusios rizikos veiksniai

98. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- dėl produkto savybių pirmenybė teikiama anonimiškumui;
- pagal produkto sąlygas yra leidžiama, kad mokėjimus atliktų trečiosios šalys, kurios nėra nei susijusios su produktu, nei iš anksto nurodytos, nors tokie mokėjimai greičiausiai nebūtų vykdomi, pavyzdžiui, hipotekų arba paskolų atvejais;
- pagal produkto sąlygas nėra jokių apyvartos, tarpvalstybinių sandorių arba panašių produkto savybių apribojimų;
- nauji produktai ir nauja verslo praktika, įskaitant naujus paslaugų teikimo mechanizmus, naujų arba kuriamų technologijų naudojimas ir naujiems, ir esamiems produktams, kai jie dar nėra gerai suprantami;
- skolinimo (įskaitant hipoteką) užtikrinamas kitose jurisdikcijose, pirmiausia šalyse, kuriose yra sudėtinga įsitikinti, ar užstatas teisėtai priklauso klientui nuosavybės teise, turto verte arba yra sunku patikrinti paskolą garantuojančių šalių tapatybę;
- neįprastai didelis sandorių mastas arba vertė.

99. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- produkto funkcijos yra ribotos, pavyzdžiui, šiais atvejais:
 - i. produktas yra fiksuoto termino, su žemomis taupymo slenkstinėmis ribomis;
 - ii. produktu negalima pasinaudoti trečiosios šalies naudai;

- iii. produkto teikiama nauda galima pasinaudoti tik ilguoju laikotarpiu arba tik konkrečiam tikslui, pavyzdžiui, pensijos arba turto įsigijimo tikslais;
 - iv. tai – mažos vertės paskolos priemonė, įskaitant paskolas, išduodamas su sąlyga, kad bus perkama konkreti vartojimo prekė arba paslauga; arba
 - v. tai – mažos vertės produktas, įskaitant nuomą, kai tikroji turto nuosavybės teisė teisiškai neperduodama klientui, kol nesibaigia sutartiniai santykiai, arba neperduodama apskritai;
- produktą gali turėti tik tam tikrų kategorijų klientai, pavyzdžiui, pensininkai, tėvai savo vaikų vardu arba nepilnamečiai, kol sulauks pilnametystės;
 - sandoriai turi būti vykdomi per kliento vardu kredito arba finansų įstaigoje, kuriai taikomi KPP / KTF reikalavimai, ne mažiau griežti už nustatytus Direktyvoje (ES) 2015/849, atidarytą sąskaitą.
 - Permokos priemonės nėra.

Su klientais susijusios rizikos veiksniai

100. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti.

- Kliento pobūdis, pavyzdžiui:
 - i. klientas yra daug grynųjų pinigų naudojanti įmonė;
 - ii. klientas yra su didesne pinigų plovimo rizika susijusi įmonė, pavyzdžiui, tam tikra pinigų siuntimo ir lošimo įmonė;
 - iii. klientas yra su didesne korupcijos rizika susijusi įmonė, pavyzdžiui, veikia kasybos arba prekybos ginklais sektoriuose;
 - iv. klientas yra ne pelno organizacija, remianti su didesne TF rizika susijusias jurisdikcijas;
 - v. klientas yra nauja įmonė, neturinti tinkamo verslo profilio arba veiklos istorijos;
 - vi. klientas yra nerezidentas. Bankai turėtų atkreipti dėmesį, kad pagal Direktyvos 2014/92/ES 16 straipsnį klientams, kurie yra teisėti Sąjungos rezidentai, sukurta teisė naudotis būtiniausias savybes turinčia banko mokėjimo sąskaita, tačiau ją atsidaryti ir ją naudotis galima tik tokia apimtimi, kokia bankai gali laikytis savo KPP / KTF prievolių ir jeigu bankai neatleidžiami nuo prievolės nustatyti ir vertinti PP / TF riziką, įskaitant riziką, susijusią su tuo, kad klientas nėra valstybės narės, kurioje įsteigtas bankas, rezidentas²¹;

²¹ Žr. EBA nuomonę dėl deramo klientų tikrinimo priemonių taikymo klientams, kurie yra prieglobsčio prašytojai ir yra atvykę iš didesnės rizikos trečiųjų šalių arba teritorijų: <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1359456/EBA-Op-2016-07+%28Opinion+on+Customer+Due+Diligence+on+Asylum+Seekers%29.pdf>

- vii. kliento tikrojo savininko tapatybės neįmanoma lengvai nustatyti, pavyzdžiui, dėl to, kad kliento nuosavybės struktūra neįprasta, nepagrįstai sudėtinga arba neskaidri arba dėl to, kad klientas leidžia pareikštines akcijas.
- Kliento elgsena, pavyzdžiui:
 - i. klientas nenori suteikti deramo klientų tikrinimo informacijos arba atrodo, kad jis tyčia vengia ryšį palaikyti asmeniškai;
 - ii. kliento tapatybės patvirtinimo dokumentas yra nestandartinės formos, bet tam nėra akivaizdžios priežasties;
 - iii. kliento elgsena arba sandorio apimtis neatitinka to, ko tikimasi pagal kliento kategoriją, arba atsižvelgiant į informaciją, kurią klientas pateikė atidarydamas sąskaitą, yra netikėta;
 - iv. kliento elgsena neįprasta, pavyzdžiui, klientas netikėtai ir be pagrįsto paaiškinimo paspartina sutartą grąžinimo tvarkaraštį ir sumoka vienkartinės sumas arba prieš terminą nutraukia sutartį; be akivaizdžios priežasties įneša arba prašo išmokėti didelės vertės banknotus; po neveiklumo laikotarpio suaktyvina veiklą; sudaro sandorius, kurie neturi akivaizdaus ekonominio pagrindo.

101. Veiksny, dėl kurio rizika gali sumažėti:

- klientas yra ilgalaikis klientas, jo ankstesni sandoriai nekėlė įtarimų arba susirūpinimo, norimas įsigyti produktas arba norima pirkti paslauga atitinka kliento rizikos profilį.

Su šalimis susijusios arba geografinės rizikos veiksniai²²

102. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- kliento lėšos gautos naudojantis asmeninėmis arba verslo sąsajomis su jurisdikcijomis, kurios yra susijusios su didesne PP / TF rizika;
- gavėjas yra su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje. Įmonės turėtų ypač atkreipti dėmesį į jurisdikcijas, kai yra žinoma, kad šios jurisdikcijos teikia finansavimą teroristų veiklai arba ją remia, arba yra žinoma, kad jose veikia terorizmo nusikaltimus darančios grupės, taip pat į jurisdikcijas, kurioms taikomos finansinės sankcijos, embargai arba priemonės, susijusios su terorizmu, terorizmo finansavimu arba ginklų platinimu.

103. Veiksny, dėl kurio rizika gali sumažėti:

- su sandoriu susijusiose šalyse veikia KPP / KTF režimas, kuris yra ne mažiau patikimas už reikalaujamą pagal Direktyvą (ES) 2015/849, ir šios šalys yra susijusios su žemu patvirtintų nusikaltimų lygiu.

²² Taip pat žr. II antraštinę dalį.

Su paslaugų teikimo kanalais susijusios rizikos veiksniai

104. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- verslo santykiai yra palaikomi ne asmeniškai, tinkamų papildomų apsaugos priemonių, pavyzdžiui, elektroninių parašų, elektroninio identifikavimo sertifikatų, išduotų pagal Reglamentą (ES) Nr. 910/2014, nėra ir sukčiavimo pasisavinant tapatybę patikros nevykdomos;
- pasikliaujama trečiosios šalies taikomomis deramo klientų tikrinimo priemonėmis, kai bankas santykius su duomenis teikiančia trečiąja šalimi palaiko dar neilgai;
- paslaugų teikimo kanalai yra nauji ir dar neišbandyti.

105. Veiksny, dėl kurio rizika gali sumažėti:

- produktas teikiamas tik konkrečius nacionalinės valdžios institucijų nustatytus tinkamumo kriterijus atitinkantiems klientams, pavyzdžiui, kaip valstybinių išmokų gavėjų arba specialių taupymo produktų, skirtų tam tikroje valstybėje narėje registruotiems vaikams, atveju.

Priemonės

106. Jeigu PP / TF rizikai, susijusiai su atskirais verslo santykiais arba pavieniais sandoriais, ir įtartiniems sandoriams nustatyti bankai naudojami automatizuotomis sistemomis, jie turėtų užtikrinti, kad šios sistemos būtų tinkamos pagal paskirtį ir atitiktų II antraštinėje dalyje išdėstytus kriterijus. Automatizuotų IT sistemų niekada nereikėtų laikyti priemone, kurią galima taikyti vietoj darbuotojų budrumo.

Sustiprintas deramas klientų tikrinimas

107. Jeigu su verslo santykiais arba pavieniu sandoriu susijusi rizika padidėja, bankai privalo taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones²³. Tai gali būti:

- kliento ir tikrojo savininko tapatybės tikrinimas remiantis daugiau negu vienu patikimu ir nepriklausomu šaltiniu;
- kitų akcininkų, kurie nėra tikrieji kliento savininkai, arba kitų fizinių asmenų, įgaliotų naudoti sąskaitą arba duoti nurodymus dėl lėšų pervedimo arba vertybinių popierių perdavimo, tapatybės nustatymas ir tikrinimas;
- išsamesnės informacijos apie klientą, verslo santykių pobūdį ir tikslą rinkimas siekiant sukurti išsamesnį kliento profilį, pavyzdžiui, informacijos paieška atvirose šaltiniuose, neigiamos informacijos paieška žiniasklaidoje arba trečiajai šaliai duodamas pavedimas parengti žvalgybos ataskaitą. Informacijos, kurios bankai gali prašyti, pavyzdžiai:

i. kliento veiklos arba darbo pobūdis;

kliento turto šaltinis ir verslo santykiuose naudojamų lėšų šaltinis, siekiant įsitikinti, kad jie teisėti; sandorio tikslas, pavyzdžiui, jei tikslinga, kliento lėšų naudojimo paskirtis;

²³ Direktyvos (ES) 2015/849 18 straipsnis.

informacija apie visas sąsajas, kurių klientas gali turėti su kitomis jurisdikcijomis (pagrindinėmis buveinėmis, veikiančiomis struktūromis, filialais ir pan.), ir informacija apie asmenis, kurie gali daryti įtaką jo veiklai; arba

jeigu klientas yra įsteigtas kitoje šalyje, informacija apie tai, kodėl jis nori naudotis mažmeninės bankininkystės paslaugomis ne savo šalyje;

- didesnis sandorių stebėsenos periodiškumas;
- dažnesnis tikrinimas ir, jei reikia, informacijos ir dokumentų atnaujinimas. Jeigu su santykiškai susijusi rizika yra ypač didelė, bankai turėtų peržiūrėti verslo santykius kasmet.

Supaprastintas deramas klientų tikrinimas

108. Jeigu rizika maža ir tiek, kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, bankai gali taikyti supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemones; be kita ko, bankai gali:

- jeigu klientams taikoma valstybės nustatyta licencijų išdavimo ir reguliavimo tvarka, tapatybę tikrinti pagal kliento, kuriam taikoma ta tvarka, duomenis, pavyzdžiui, atlikę paiešką viešame reguliavimo institucijos registre;
- tikrinti kliento ir, jei reikia, tikrojo savininko tapatybę užmezgant verslo santykius, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2015/849 14 straipsnio 2 dalyje;
- daryti prielaidą, kad mokėjimas, naudojantis sąskaita, atidaryta vien kliento vardu, arba bendra sąskaita, atidaryta kliento ir kitų asmenų vardu, reguliuojamoje EEE šalies kredito arba finansų įstaigoje, atitinka Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nustatytus reikalavimus;
- priimti alternatyvių formų tapatybės nustatymo priemones, kurios atitinka Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytą nepriklausomo ir patikimo šaltinio kriterijų, pavyzdžiui, vyriausybės agentūros arba kitos valstybės institucijos raštą klientui, jeigu klientas dėl pagrįstų priežasčių negali pateikti standartinių tapatybės įrodymų ir jeigu nėra pagrindo įtarimui;
- atnaujinti deramo klientų tikrinimo informaciją tik iškilus konkrečioms tam pagrindo suteikiantiems įvykiams, pavyzdžiui, klientas prašo naujo arba didesnės rizikos produkto, pasikeičia kliento elgsena arba sandorio profilis ir iš to galima spręsti, kad su santykiškai susijusi rizika nebėra maža.

Bendros sąskaitos

109. Jeigu banko klientas atidaro bendrą sąskaitą paties kliento klientų lėšoms administruoti, bankas turėtų taikyti visas deramo klientų tikrinimo priemones, o kliento klientus laikyti tikraisiais bendroje sąskaitoje laikomų lėšų savininkais ir tikrinti jų tapatybes.

110. Jeigu yra požymių, kad su verslo santykiais susijusi rizika yra didelė, bankai prireikus privalo taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones²⁴.

111. Tačiau jeigu su verslo santykiais susijusi rizika yra maža ir tiek, kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, bankas gali laikydamasis toliau išdėstytų sąlygų taikyti supaprastinto deramo tikrinimo priemones, bet tik tada, jeigu:

- klientas yra įmonė, kuriai EEE valstybėje arba trečiojoje šalyje, kurioje veikia KPP / KTF režimas, yra nustatyti KPP / KTF prievolės, ne mažiau patikimos už reikalaujamas Direktyvoje (ES) 2015/849, o klientas yra prižiūrimas, ar veiksmingai laikosi tų reikalavimų;
- klientas yra ne įmonė, bet kitas įsipareigotasis subjektas, kuriam EEE valstybėje nustatytos KPP / KTF prievolės ir kuris yra veiksmingai prižiūrimas, ar laikosi tų reikalavimų;
- remiantis banko atliktu, be kitų dalykų, kliento veiklos, kliento aptarnaujamų klientų pobūdžio ir jurisdikcijų, kuriose klientas veikia, vertinimu, su verslo santykiais susijusi PP / TF rizika yra maža;
- bankas įsitikino, kad klientas savo paties klientams bei jų tikriesiems savininkams taiko patikimas rizikos lygį atitinkančias deramo klientų tikrinimo priemones (bankui gali būti tikslinga imtis rizikos lygį atitinkančių priemonių ir įvertinti savo kliento deramo klientų tikrinimo strategijas bei procedūras, pavyzdžiui, tiesiogiai kreipiantis į klientą); ir
- bankas ėmėsi rizikos lygį atitinkančių veiksmų, siekdamas įsitikinti, kad klientas suteiks deramo klientų tikrinimo informaciją ir dokumentus apie savo pagrindinius klientus, kurie yra tikrieji bendroje sąskaitoje laikomų lėšų savininkai, iš karto, kai to bus paprašyta, pavyzdžiui, bankas atitinkamas nuostatas įtraukė į sutartį su klientu arba atliko bandomąjį patikrinimą, ar klientas gali suteikti deramo klientų tikrinimo informaciją, kai to prašoma.

112. Jeigu sąlygos, kuriomis bendroms sąskaitoms galima taikyti supaprastintą deramą klientų tikrinimą, įvykdomos, banko supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemonės gali būti:

- kliento tapatybės, įskaitant kliento tikruosius savininkus (neįtraukiant kliento pagrindinių klientų), tapatybės nustatymas ir tikrinimas;
- verslo santykių tikslo ir numatomo pobūdžio vertinimas; ir
- nuolatinė verslo santykių stebėseną.

²⁴ Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnio 1 dalis ir 18 straipsnio 1 dalis.

3 skyrius. Elektroninių pinigų leidėjų sektoriui skirtos gairės

113. Šiame skyriuje išdėstytos elektroninių pinigų (toliau – e. pinigų) leidėjams, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/110/EB 2 straipsnio 3 dalyje, taikomos gairės. Su e. pinigais²⁵ susijusi PP / TF rizika pirmiausia priklauso nuo konkrečių e. pinigų produktų ypatumų ir nuo to, kiek e. pinigų leidėjai naudojami kitais asmenims e. pinigams skirstyti ir grąžinti jų vardu²⁶.

114. E. pinigus leidžiančios įmonės be šių gairių II antraštinėje dalyje aptartų rizikos veiksnių ir priemonių, turėtų atsižvelgti į toliau aptartus rizikos veiksnius ir priemones. Šiuo atveju gali būti aktualios ir III antraštinės dalies 4 skyriuje išdėstytos pinigų siuntėjų sektoriui skirtos gairės.

Rizikos veiksniai

Su produktais susijusios rizikos veiksniai

115. E. pinigų leidėjai turėtų atsižvelgti į PP/TF riziką, susijusią su:

- nustatytomis ribomis;
- finansavimo metodu; ir
- naudingumu bei derybų galimybėmis.

116. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- Nustatytos ribos. Pagal produkto sąlygas:
 - i. galimi didelės arba neribotos vertės mokėjimai, papildymai arba grąžinimai, įskaitant grynujų pinigų išėmimą;
 - ii. galimi didelės vertės mokėjimai, papildymai arba grąžinimai, įskaitant grynujų pinigų išėmimą;
 - iii. naudojantis e. pinigų produktu ir (arba) sąskaitoje galima saugoti dideles arba neribotas lėšų sumas.
- Finansavimo metodas. Pagal produkto sąlygas:
 - i. produktą galima papildyti anonimiškai, pavyzdžiui, už grynuosius pinigus, anoniminius e. pinigus arba e. pinigų produktus, kuriems taikoma Direktyvos (ES) 2015/849 12 straipsnyje nustatyta išimtis;
 - ii. produktą galima finansuoti nenustatytos tapatybės trečiųjų šalių mokėjimais;
 - iii. produktą galima finansuojamas kitais e. pinigų produktais.

²⁵ Direktyvos 2009/110/EB 2 straipsnio 2 dalis.

²⁶ Direktyvos 2009/110/EB 3 straipsnio 4 dalis.

- Naudingumas ir derybų galimybės. Pagal produkto sąlygas:
 - i. asmenys gali tiesiogiai perduoti produktą tarpusavyje;
 - ii. produktas priimamas kaip mokėjimo priemonė daugelio pardavėjų įmonėse arba pardavimo vietose;
 - iii. produktas yra specialiai skirtas naudoti kaip mokėjimo priemonė pardavėjams, kurie prekiauja su didele finansinių nusikaltimų rizika susijusiomis prekėmis ir paslaugomis, pavyzdžiui, organizuoja internetinius lošimus;
 - iv. produktas gali būti naudojamas tarptautiniuose sandoriuose arba įvairiose jurisdikcijose;
 - v. produktas yra skirtas naudoti kitiems asmenims, ne klientui, pavyzdžiui, tai – tam tikri partnerių kortelių produktai (bet ne mažos vertės dovanų kortelės);
 - vi. produktas leidžia išimti dideles sumas grynujų pinigų.

117. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- Nustatytos ribos. Pagal produkto sąlygas:
 - i. nustatomos žemos mokėjimų, papildymo arba grąžinimo, įskaitant grynujų pinigų išėmimą, vertės ribos (tačiau įmonės turėtų atkreipti dėmesį, jog tam, kad TF rizika sumažėtų, vien žemos nustatytos ribos nepakanka);
 - ii. apriojamas mokėjimų, papildymų arba grąžinimų, įskaitant grynujų pinigų išėmimą, skaičius per tam tikrą laikotarpį;
 - iii. apriojama pinigų suma, kurią galima bet kuriuo metu laikyti naudojantis e pinigų produktu ir sąskaitoje.
- Finansavimas. Pagal produkto sąlygas:
 - i. reikalaujama, kad lėšos produktui pirkti arba pakartotinai papildyti, būtų imamos iš vien kliento vardu arba kliento ir kitų asmenų vardu atidarytos bendros sąskaitos EEE kredito arba finansų įstaigoje, ir tai būtų galima patikrinti.
- Naudingumas ir derybų galimybės. Pagal produkto sąlygas:
 - i. neleidžiama išimti grynujų pinigų arba tai griežtai ribojama;
 - ii. reikalaujama, kad produktas būtų naudojamas tik vidaus rinkoje;
 - iii. produktą priima ribotas skaičius pardavėjų arba pardavimo vietų ir jų veikla e. pinigų leidėjui yra žinoma;

- iv. produktas specialiai sukurtas siekiant apriboti pardavėjų, kurie prekiauja su didele finansinių nusikaltimų rizika susijusiomis prekėmis ir paslaugomis, galimybes jais naudotis;
- v. produktas priimamas kaip mokėjimo priemonė nedaugeliu mažos rizikos paslaugų arba produktų atvejų.

Su klientais susijusios rizikos veiksniai

118. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- klientas iš to paties leidėjo perka keletą e. pinigų produktų, be ekonominio pagrindo produktą dažnai pakartotinai papildoma arba per trumpą laiką keletą kartų išima grynuosius pinigus; jeigu platintojai (arba tarpininkai, veikiantys kaip platintojai) patys yra įpareigotieji subjektai, tai taikytina ir iš to paties platintojo perkamiems skirtingų leidėjų e. pinigų produktams;
- kliento sandoriai visada būna vos mažesni už vertės ir (arba) sandorio ribas;
- paaiškėja, kad produktu naudojasi keletas asmenų, kurių tapatybės leidėjas nežino (pvz., produktu vienu metu naudojama iš keleto IP adresų);
- kliento tapatybės duomenys, pavyzdžiui, namų adresas, IP adresas arba susijusios banko sąskaitos dažnai keičiasi;
- produktas naudojamas ne pagal tą paskirtį, kuriai sukurtas, pavyzdžiui, jis naudojamas užsienyje, nors buvo sukurtas kaip prekybos centro dovanų kortelė.

119. Veiksny, dėl kurio rizika gali sumažėti:

- produktą gali įsigyti tik tam tikrų kategorijų klientai, pavyzdžiui, socialinių išmokų gavėjai arba įmonės, kuri produktą leidžia įmonės išlaidoms padengti, personalo nariai.

Su paslaugų teikimo kanalais susijusios rizikos veiksniai

120. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- platinimas internete ir platinimas neužmezgant asmeninio ryšio, netaikant tinkamų apsaugos priemonių, pavyzdžiui, Reglamente (ES) Nr. 910/2014 nustatytus kriterijus atitinkančių elektroninių parašų, elektroninių tapatybės nustatymo dokumentų ir kovos su sukčiavimu pasisavinant tapatybę priemonių;
- platinimas per tarpininkus, kurie patys pagal Direktyvą (ES) 2015/849 arba nacionalinės teisės aktus, jei jie taikomi, nėra įpareigotieji subjektai, o e. pinigų leidėjas:
 - i. paveda tarpininkui vykdyti tam tikras e. pinigų leidėjo KPP / KTF prievoles; ir
 - ii. pats neįsitikina, ar tarpininkas yra įdiegęs tinkamas KPP / KTF sistemas ir kontrolės priemones;

- paslaugų skirstymas į segmentus, tai yra, atvejai, kai e. pinigų paslaugas teikia veiklos požiūriu nepriklausomi paslaugų teikėjai jų deramai neprižiūrint ir nekoordinuojant.

Su šalimi susijusios arba geografinės rizikos veiksniai²⁷

121. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- mokėjimo gavėjas yra su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje arba produktas gauna lėšų iš tokioje jurisdikcijoje esančių šaltinių. Įmonės turėtų ypač atkreipti dėmesį į jurisdikcijas, kai yra žinoma, kad šios jurisdikcijos teikia finansavimą teroristų veiklai arba ją remia, arba yra žinoma, kad jose veikia terorizmo nusikaltimus darančios grupės, taip pat į jurisdikcijas, kurioms taikomos finansinės sankcijos, embargai arba priemonės, susijusios su terorizmu, terorizmo finansavimu arba ginklų platinimu.

Priemonės

122. Nacionalinės teisės aktuose tam tikriems e. pinigų produktams pagal Direktyvos (ES) 2015/849 12 straipsnį gali būti numatytos reikalavimo nustatyti kliento ir tikrojo savininko tapatybes ir vertinti verslo santykių pobūdį bei tikslą išimtis.

123. Įmonės turėtų atkreipti dėmesį, kad išimtis pagal Direktyvos (ES) 12 straipsnį netaikoma prievolei vykdyti nuolatinę sandorių ir verslo santykių stebėseną, pagal išimtį įmonės taip pat neatleidžiamos nuo prievolės nustatyti įtartinus sandorius ir apie juos pranešti; tai reiškia, jog įmonės turėtų užtikrinti, kad būtų surinkta pakankamai informacijos apie jų klientus arba klientų, kuriems bus skirtas jų produktas, pobūdį, ir gebėtų vykdyti prasmingą nuolatinę verslo santykių stebėseną.

124. Stebėsenos sistemų, kurias įmonės turėtų įdiegti, pavyzdžiai:

- sandorių stebėsenos sistemos, kuriomis nustatoma neįprasto arba įtartinio pobūdžio elgsena, įskaitant netikėtą produkto panaudojimą pagal paskirtį, kuriai jis neskirtas; įmonė gali turėti galimybę rankiniu būdu arba mikroschemose įdiegtomis kontrolės priemonėmis išjungti produktą, kol įsitikins, kad pagrindo įtarimui nėra;
- sistemos, kuriomis nustatomas neatitikimas tarp pateiktos ir rastos informacijos, pavyzdžiui tarp pateiktos kilmės šalies informacijos ir elektroniniu būdu nustatyto IP adreso;
- sistemos, kuriomis pateikti duomenys palyginami su saugomais duomenimis apie kitus verslo santykius ir kuriomis galima nustatyti tam tikrus dėsningumus, pavyzdžiui, tą pačią finansavimo priemonę arba tuos pačius kontaktinius duomenis;
- sistemos, kuriomis nustatoma, ar produktą naudoja pardavėjai, prekiaujantys su didele finansinių nusikaltimų rizika susijusiomis prekėmis ir paslaugomis.

²⁷ Žr. II antraštinės dalies 22–27 punktus.

Sustiprintas deramas klientų tikrinimas

125. Sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių, kurias įmonės turėtų taikyti didelės rizikos atveju, pavyzdžiai:

- nustatant tapatybę renkama papildoma informacija apie klientą, pavyzdžiui, apie lėšų šaltinį;
- siekiant patikrinti kliento arba tikrojo savininko tapatybę, taikomos papildomos tikrinimo priemonės iš įvairesnių patikimų ir nepriklausomų šaltinių (pvz., atliekamos patikros pagal internete skelbiamas duomenų bazes);
- renkama papildoma informacija apie numatomą verslo santykių pobūdį, pavyzdžiui, klientų klausama apie jų veiklą arba apie jurisdikcijas, į kurias jie ketina pervesti e. pinigus;
- renkama informacija apie pardavėją ir (arba) mokėjimo gavėją, ypač tais atvejais, kai e. pinigų leidėjas turi pagrindo įtarti, jog jo produktais naudojamos neteisėtoms arba tam tikro amžiaus asmenims draudžiamoms prekėms pirkti;
- taikomos patikros, ar nesukčiaujama tapatybe, siekiant užtikrinti, kad klientas būtų tas, kas tvirtina esąs;
- santykiams su klientu ir atskiriems sandoriams taikoma sustiprinta stebėseną;
- nustatomas lėšų šaltinis ir (arba) paskirtis.

Supaprastintas deramas klientų tikrinimas

126. Tiek, kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, įmonės gali svarstyti galimybę mažos rizikos e. pinigų produktams, kuriems negalioja Direktyvos (ES) 2015/849 12 straipsnyje numatyta išimtis, taikyti supaprastintą deramą klientų tikrinimą.

127. Supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemonių, kurias įmonės gali taikyti mažos rizikos atvejais, kai tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, pavyzdžiai:

- kliento arba tikrojo savininko tapatybės patikrinimas atidedamas iki tam tikros vėlesnės datos, kai bus užmegzti santykiai arba kol bus viršyta tam tikra (žema) pinigine slenkstinė riba (priklausomai nuo to, kas nutiks pirmiau). Jeigu produkto negalima pakartotinai papildyti, jį galima naudoti kitose jurisdikcijose arba tarptautiniuose sandoriuose, pinigine slenkstinė riba neturėtų viršyti 250 EUR arba, jei tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, – 500 EUR (toku atveju produktą galima naudoti tik vidaus rinkoje);
- kliento tapatybę tikrinama pagal mokėjimą naudojantis vien kliento vardu arba kliento ir kitų asmenų vardu atidaryta sąskaita arba sąskaita EEE reguliuojamoje kredito arba finansų įstaigoje, kai klientas gali įrodyti, jog sąskaitą kontroliuoja;
- tapatybei tikrinti naudojama mažiau šaltinių;
- tapatybę tikrinama remiantis mažiau patikimais šaltiniais;
- tapatybei tikrinti naudojami alternatyvūs metodai;

- vadovujamasi prielaida dėl verslo santykių pobūdžio ir numatomo tikslo, kai tai yra akivaizdu, pavyzdžiui, tam tikrų dovanų kortelių, kurioms netaikoma uždaros grandinės ir (arba) uždaro tinklo išimtis, atveju;
- stebėsenos intensyvumas sumažinamas, kol nepasiekta tam tikra slenkstinė pinigine riba. Kadangi nuolatinė stebėseną santykių su klientu laikotarpiu yra svarbi išsamesnės informacijos apie su klientu susijusios rizikos veiksniais (žr. tai, kas išdėstyta pirmiau) rinkimo priemonė, ši atskirų sandorių ir paskutiniųjų 12 mėnesių sandorių, kurie atrodo susiję, slenkstinė riba turėtų būti nustatyta tokia lygmenyje, kuriame įmonės vertinimu kyla maža teroristų finansavimo ir pinigų plovimo rizika.

4 skyrius. Pinigų siuntėjų sektoriui skirtos gairės

128. Pinigų siuntėjai – tai mokėjimo įstaigos, kurioms veiklos leidimas išduotas pagal Direktyvą 2007/64/EB ir kurios teikia mokėjimo paslaugas arba vykdo mokėjimus visoje ES. Šio sektoriaus įmonės įvairios: nuo individualių įmonių iki sudėtingų tinklų operatorių.
129. Daugelis pinigų siuntėjų naudojami tarpininkais, kurie teikia mokėjimo paslaugas jų vardu. Tarpininkams mokėjimo paslaugos dažnai būna papildoma veikla, jie patys pagal taikytinus KPP / KTF teisės aktus gali nebūti įpareigotieji subjektai; taigi jų KPP / KTF patirtis gali būti ribota.
130. Dėl teikiamų paslaugų pobūdžio pinigų siuntėjai gali patirti PP / TF riziką. Taip yra dėl sandorių paprastumo ir operatyvumo, galimybės jais naudotis visame pasaulyje, taip pat dėl to, kad sandoriai dažnai vykdomi grynaisiais pinigais. Be to, šis mokėjimo paslaugos pobūdis reiškia, kad pinigų siuntėjai dažnai vykdo pavienius sandorius, o ne užmezga verslo santykius su savo klientais, vadinasi, jų žinios apie su klientu susijusią PP / TF riziką gali būti ribotos.
131. Be šių gairių II antraštinėje dalyje aptartų rizikos veiksnių ir priemonių, pinigų siuntėjai turėtų atsižvelgti į toliau išvardytus rizikos veiksnius ir priemones.

Rizikos veiksniai

Su produktais, paslaugomis ir sandoriais susijusios rizikos veiksniai

132. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- pagal produkto sąlygas leidžiami didelės arba neribotos vertės sandoriai;
- produktu arba paslauga naudojama visame pasaulyje;
- sandoris vykdomas grynaisiais pinigais arba finansuojamas anonimiškais e. pinigais, įskaitant e. pinigus, kuriems galioja Direktyvos (ES) 2015/849 12 straipsnyje numatyta išimtis;
- vienas ar daugiau mokėtojų iš skirtingų šalių perveda lėšas vietoj gavėjui.

133. Veiksny, dėl kurio rizika gali sumažėti:

- pervedamos lėšos paimtos iš mokėtojo vardu EEE kredito arba finansų įstaigoje turimos sąskaitos.

Su klientais susijusios rizikos veiksniai

134. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti.

- Kliento verslo veikla:
 - i. klientui priklauso įmonė arba klientas valdo įmonę, kuri tvarko dideles sumas grynųjų pinigų;
 - ii. kliento įmonės nuosavybės struktūra yra sudėtinga.

- Kliento elgsena:
 - i. kliento poreikius galima geriau patenkinti kitur, pavyzdžiui, dėl to, kad pinigų siuntėjas veikia ne ten pat, kur veikia klientas arba kliento įmonė;
 - ii. atrodo, kad klientas veikia kažkieno kito vardu, pavyzdžiui, kiti asmenys stebi klientą arba tokie asmenys pastebimi prie tos vietos, kurioje sudaromas sandoris, arba klientas skaito nurodymus iš užrašų;
 - iii. kliento elgsena neturi akivaizdžios ekonominės prasmės, pavyzdžiui, klientas neklausinėdamas sutinka su prastu valiutos keitimo kursu arba dideliais mokesčiais, prašo sandorį vykdyti valiuta, kuri nėra oficiali atsiskaitymo priemonė arba nėra dažnai naudojama toje jurisdikcijoje, kurioje yra klientas ir (arba) gavėjas, klientas prašo išmokėti arba pateikia dideles valiutos sumas mažomis arba didelėmis kupiūromis;
 - iv. kliento sandoriai visada būna vos mažesni už taikytinas slenkstines ribas, įskaitant deramo klientų tikrinimo slenkstinę ribą pavieniams sandoriams, nustatytą Direktyvos (ES) 2015/849 11 straipsnio b punkte, ir 1 000 EUR slenkstinę ribą, nurodytą Reglamento (ES) 2015/847 5 straipsnio 2 dalyje²⁸. Įmonės turėtų atkreipti dėmesį, kad Reglamento (ES) 2015/847 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta slenkstinė riba taikoma tik sandoriams, kurie nėra finansuojami grynaisiais pinigais arba anoniminiais e. pinigais;
 - v. klientas naudojasi paslauga neįprastai, pavyzdžiui, siunčia pinigus sau ar gauna pinigus iš savęs arba išsiunčia lėšas, vos jas gauna;
 - vi. matyti, jog klientas mažai žino apie mokėjimo gavėją arba nenori suteikti apie jį informacijos;
 - vii. keli įmonės klientai perveda lėšas tam pačiam gavėjui arba paaiškėja, kad jų tapatybės informacija, pavyzdžiui, adresas arba telefono numeris, sutampa;
 - viii. priimant lėšas nepateikiama reikalaujama informacija apie mokėtoją arba gavėją;
 - ix. siunčiama arba gaunama suma nedera su kliento pajamomis (jeigu jos žinomos).

135. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- klientas yra ilgalaikis įmonės klientas ir kliento elgsena pastaruoju metu nekėlė įtarimų, taip pat nėra požymių, kad PP / TF rizika galėtų būti padidėjusi;

²⁸ 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/847 dėl informacijos, teikiamos pervedant lėšas, ir kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1781/2006 (Tekstas svarbus EEE).

- pervedama suma yra maža; tačiau įmonės turėtų atkreipti dėmesį, jog vien to, kad sumos mažos, nepakanka, kad būtų galima atmesti TF rizikos galimybę.

Su platinimo kanalais susijusios rizikos veiksniai

136. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- finansavimo priemonei netaikomi jokie apribojimai, pavyzdžiui, grynųjų pinigų arba mokėjimų naudojant e. pinigų produktus, kuriems taikoma Direktyvos (ES) 2015/849 12 straipsnyje nustatyta išimtis, per laidų arba čekių atveju;
- naudojamas platinimo kanalas suteikia tam tikro laipsnio anonimiškumą;
- paslauga teikiama vien internetu be tinkamų apsaugos priemonių;
- pinigų siuntimo paslauga teikiama naudojantis tarpininkais:
 - i. kurie atstovauja daugiau negu vienai pagrindinei šaliai;
 - ii. kurių apyvartos pobūdis yra neįprastas, palyginti su kitais panašiose vietose veikiančiais tarpininkais, pavyzdžiui, sandoriai yra neįprastai dideli arba maži, sudaromi neįprastai dideli sandoriai grynaisiais pinigais arba yra daug sandorių, kurie yra vos mažesni už deramo klientų tikrinimo slenkstinę ribą, arba tarpininkai vykdo veiklą neįprastomis darbo valandomis;
 - iii. kurių didelę veiklos dalį sudaro mokėtojai arba gavėjai iš jurisdikcijų, susijusių su didesne PP / TF rizika;
 - iv. kurie atrodo netikri dėl visos grupės KPP / KTF strategijų taikymo arba tai daro nenuosekliai;
 - v. kurie yra ne finansų sektoriaus dalyviai ir kurių pagrindinė veikla yra kita;
- pinigų siuntimo paslauga teikiama per didelį tarpininkų iš įvairių jurisdikcijų tinklą;
- pinigų siuntimo paslauga teikiama naudojantis pernelyg sudėtinga mokėjimų grandine, pavyzdžiui, įvairiose jurisdikcijose veikia daug tarpininkų arba galima naudotis neatsekamomis (oficialiai ir neoficialiai) atsiskaitymo sistemomis.

137. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- tarpininkai patys yra reguliuojamos finansų įstaigos;
- paslaugą galima finansuoti tik lėšų pervedimais iš kliento vardu atidarytos sąskaitos EEE kredito arba finansų įstaigoje arba iš sąskaitos, kai klientas gali įrodyti, jog ją kontroliuoja.

Su šalimi susijusios arba geografinės rizikos veiksniai

138. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- mokėtojas arba gavėjas yra su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje;
- gavėjas yra jurisdikcijos, kurioje nėra oficialaus bankų sektoriaus arba jis mažiau išplėtotas, rezidentas, vadinasi, mokėjimo vietoje gali būti pasinaudota neoficialiomis pinigų siuntimo paslaugomis, pavyzdžiui, *hawala*.

Priemonės

139. Kadangi daugelio pinigų siuntėjų veiklą sudaro sandoriai, įmonės turėtų atkreipti dėmesį tai, kokias stebėsenos sistemas ir kontrolės priemones diegia siekdamos užtikrinti, kad bandymai plauti pinigus ir finansuoti teroristus būtų nustatyti, net jeigu turima tik būtiniausia deramo klientų tikrinimo informacija apie klientus arba jos apskritai neturima, nes verslo santykiai nebuvo užmegzti.

140. Bet kuriuo atveju įmonės turėtų įdiegti:

- sistemas susijusiems sandoriams nustatyti;
- sistemas, skirtas nustatyti atvejams, kai skirtingų klientų sandoriai yra skirti tam pačiam gavėjui;
- sistemas, kurios, kiek galima, leidžia nustatyti lėšų šaltinį ir paskirtį;
- sistemas, kurios leidžia visapusiškai atsekti ir sandorius, ir mokėjimų grandinėje dalyvaujančių veiklos vykdytojų skaičių; ir
- sistemas, kuriomis užtikrinama, kad visoje mokėjimų grandinėje galėtų dalyvauti tik pinigų siuntimo paslaugas teikti deramai įgalioti asmenys.

141. Jeigu rizika, susijusi su pavieniu sandoriu arba verslo santykiais, padidėja, įmonės turėtų taikyti sustiprintą deramą klientų tikrinimą pagal II antraštinę dalį ir, be kita ko, jei reikia, sugriežtinti sandorių stebėseną (pvz. ją vykdyti dažniau arba nustatyti žemesnes slenkstines ribas). Priešingai, jeigu su pavieniu sandoriu arba verslo santykiais susijusi rizika maža ir tiek, kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, įmonės gali taikyti supaprastintą deramą klientų tikrinimą pagal II antraštinę dalį.

Naudojimasis tarpininkais

142. Pinigų siuntėjai, kurie teikdami mokėjimo paslaugas naudojami tarpininkais, turėtų žinoti, kas yra jų tarpininkai²⁹. Tuo tikslu, kad sušvelnintų riziką, kurią gali kelti jų tarpininkai, arba riziką, kad jie gali būti panaudoti, pavyzdžiui, PP / TF tikslais, pinigų siuntėjai turėtų nustatyti reikiamas rizikos lygį atitinkančias strategijas ir procedūras ir jų laikytis, be kita ko:

- paskirti asmenį, kuris būtų atsakingas už tarpininką ir tarpininką kontroliuoti, jei tarpininkas yra juridinis asmuo, siekdamas įsitikinti, ar PP / TF rizika, kurią pinigų siuntėjas patiria dėl naudojimosi tarpininku, nedidėja;
- pagal Direktyvos (ES) 2015/2366 19 straipsnio 1 dalies c punktą surinkti įrodymus, kad direktoriai ir kiti asmenys, atsakingi už tarpininko valdymą, yra kompetentingi ir tam tinkami,

²⁹ Direktyvos (ES) 2366/2015 19 straipsnis.

be kita ko, pagal sąžiningumą, lojalumą ir reputaciją. Visos pinigų siuntėjo teikiamos užklauskos turėtų būti proporcingos tarpininko teikiamų mokėjimo paslaugų keliamos PP / TF rizikos pobūdžiui, sudėtingumui ir mastui, jas turėtų būti galima pagrįsti pinigų siuntėjo atliekamo deramo klientų tikrinimo procedūromis;

- imtis reikiamų priemonių ir įsitikinti, kad tarpininko KPP / KTF vidaus kontrolės priemonės yra ir išlieka tinkamos visą santykių su tarpininku laikotarpį, pavyzdžiui, stebėti tarpininko sandorių imtį arba peržiūrėti tarpininko kontrolės priemones vietoje. Jeigu tarpininko vidaus KPP / KTF kontrolės priemonės skiriasi nuo pinigų siuntėjo kontrolės priemonių, pavyzdžiui, dėl to, kad tarpininkas atstovauja daugiau negu vienai pagrindinei šaliai arba dėl to, kad tarpininkas pagal taikytinus KPP / KTF teisės aktus pats yra įpareigotasis subjektas, pinigų siuntėjas turėtų įvertinti riziką, kad šie skirtumai gali turėti įtakos tam, kaip jis pats ir jo tarpininkas laikosi KPP / KTF reikalavimų, ir valdyti šią riziką;
- rengti tarpininkams mokymus KPP / KTF tema siekiant užtikrinti, kad tarpininkai pakankamai suprastų atitinkamą PP / TF riziką ir tai, kokios kokybės KPP / KTF tikisi pinigų siuntėjas.

5 skyrius. Turto valdymo sektoriui skirtos gairės

143. Turto valdymas yra banko ir kitos finansinės paslaugos, teikiamos didelės vertės turtą valdantiems asmenims, jų šeimoms arba įmonėms. Ši paslauga dar vadinama privačiąja bankininkyste. Turto valdymo įmonių klientai gali tikėtis, kad specialūs ryšių su klientais vadybininkai teiks specialiai pritaikytas paslaugas, pavyzdžiui, banko (pvz., einamųjų sąskaitų, hipotekų, valiutos keitimo), investicijų valdymo, konsultacijų, patikos, pasaugos, draudimo, šeimos biuro, mokesčių ir nekilnojamojo turto planavimo bei susijusių sričių paslaugas, įskaitant teisinę pagalbą.
144. Daugelis aspektų, kurie paprastai būna susiję su turto valdymu, pavyzdžiui, turtingi ir įtakingi klientai, labai didelės vertės sandoriai ir portfeliai, sudėtingi produktai ir paslaugos, įskaitant specialiai pritaikytus investicinius produktus, konfidencialumo bei diskretiškumo lūkesčiai yra didesnės pinigų plovimo rizikos požymis, palyginti su tipinėmis mažmeninei bankininkystei būdingais aspektais. Lėšų kilmę arba, pavyzdžiui, savo šalies jurisdikcijoje mokesčius nuslėpti norintys klientai gali ypač bandyti piktnaudžiauti valdymo įmonių paslaugomis.
145. Be šių gairių II antraštinėje dalyje aptartų rizikos veiksnių ir priemonių šio sektoriaus įmonės turėtų atsižvelgti į toliau aptartus rizikos veiksnius ir priemones. Šiuo atveju taip pat gali būti aktualios III antraštinės dalis 2, 7 ir 9 skyriuose išdėstytos sektorinės gairės.

Rizikos veiksniai

Su produktais, paslaugomis ir sandoriais susijusios rizikos veiksniai

146. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- klientai prašo didelių sumų grynųjų pinigų arba kitų fizinių vertės saugojimo priemonių, pavyzdžiui, tauriųjų metalų;
- labai didelės vertės sandoriai;
- finansiniai susitarimai, apimantys su didesne PP / TF rizika susijusias jurisdikcijas (įmonės turėtų ypač atkreipti dėmesį į šalis, kuriose laikomasi bankininkystės slaptumo kultūros arba kurios nesilaiko tarptautinių mokesčių skaidrumo standartų)³⁰;
- skolinimas (įskaitant hipotekas) užtikrinamas kitose jurisdikcijose, pirmiausia šalyse, kuriose sudėtinga įsitikinti, ar užstatas teisėtai priklauso klientui nuosavybės teise, turto verte arba yra sunku patikrinti paskolą garantuojančių šalių tapatybę;
- naudojamos sudėtingos verslo struktūros, pavyzdžiui, patikos fondai ir privačios investicinės įmonės, ypač kai tikrojo savininko tapatybė gali būti neaiški;
- veikla vykdoma daugelyje šalių, ypač kai finansines paslaugas teikia daug paslaugų teikėjų;
- tarptautiniai susitarimai, kai turtą saugo arba valdo kita tai pačiai finansinei grupei priklausanti arba jai nepriklausanti finansų įstaiga, ypač kai ši kita finansų įstaiga įsteigta su didesne PP / TF

³⁰ Taip pat žr. II antraštinės dalies 26 punktą.

rizika susijusioje jurisdikcijoje. Įmonės turėtų ypač atkreipti dėmesį į jurisdikcijas, kuriose patvirtintas nusikaltimų lygis yra didesnis ir kurių KPP / KTF režimas ir mokesčių skaidrumo standartai yra silpni.

Su klientais susijusios rizikos veiksniai

147. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- klientų pajamos gautos ir (arba) turtas sukauptas iš didelės rizikos sektorių, pavyzdžiui, ginklų, kasybos, statybos, lošimų arba jie yra privatūs karinio sektoriaus rangovai;
- klientams pateikti įtikinami kaltinimai dėl nusizengimų;
- klientai tikisi neįprastai aukšto lygio konfidencialumo arba diskretiškumo;
- klientų išlaidos arba elgsena sudarant sandorius apsunkena galimybes nustatyti įprastą arba tikėtina elgsenos pobūdį;
- klientai yra labai turtingi ir įtakingi, užima aukštą visuomeninę padėtį, yra nerezidentai ir politikoje dalyvaujantys asmenys. Jeigu klientas arba jo tikrasis savininkas yra politikoje dalyvaujantis asmuo, įmonės visais atvejais turi taikyti sustiprintą deramą klientų tikrinimą, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2015/849 18–22 straipsniuose;
- klientas prašo, kad įmonė sudarytų palankesnes sąlygas tam, kad klientui produktą arba paslaugą suteiktų trečioji šalis, nors tam nėra aiškaus verslo ar ekonominio pagrindo.

Su šalimi susijusios arba geografinės rizikos veiksniai³¹

148. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- veikla vykdoma šalyse, kuriose laikomasi bankininkystės slaptumo kultūros arba kurios nesilaiko tarptautinių mokesčių skaidrumo standartų;
- klientas gyvena su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje arba jo lėšos gautos iš veiklos tokioje jurisdikcijoje.

Priemonės

149. Vertinant riziką pagrindinis vaidmuo turėtų tekti personalo nariui, kuris administruoja turto valdymo įmonės santykius su klientu (ryšių su klientais vadybininkui). Kadangi ryšių su klientais vadybininkas palaiko glaudžius ryšius su klientu, bus lengviau surinkti informaciją, kad būtų galima susidaryti išsamesnę nuomonę apie kliento veiklos tikslą ir pobūdį (pvz., suprasti kliento turto šaltinį, kodėl sudėtingi arba neįprasti susitarimai vis tiek gali būti tikri ir teisėti, arba kodėl gali būti tikslinga imtis papildomų saugumo priemonių). Tačiau jeigu ryšių su klientais vadybininkas su klientu suartės pernelyg stipriai, dėl tokio glaudaus ryšio taip pat gali kilti interesų konfliktų ir tai gali pakenkti įmonės pastangoms valdyti finansinių nusikaltimų riziką. Taigi, taip pat gali būti tikslinga vykdyti nepriklausomą rizikos vertinimo

³¹ Taip pat žr. II antraštinę dalį.

priežiūrą, o ją galėtų atlikti, pavyzdžiui, atitikties užtikrinimo departamentas ir vyresnioji vadovybė.

Sustiprintas deramas klientų tikrinimas

150. Jeigu rizika yra didelė, gali būti tikslinga imtis šių sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių:

- surinkti daugiau informacijos apie klientus negu įprastos rizikos atvejais, ją patikrinti, peržiūrėti bei atnaujinti reguliariai ir tada, kai to reikia dėl esminių kliento profilio pokyčių. Įmonės turėtų atlikti rizikos lygį atitinkančias peržiūras, didesnės rizikos klientus peržiūrėti ne rečiau kaip kartą per metus, o jei atsižvelgiant į rizikos lygį to reikia, – dažniau. Prie šių procedūrų galima priskirti visų vizitų į klientų patalpas – namus ar įmonę – registravimą, įskaitant visus kliento profilio pokyčius arba kitą informaciją, kuri gali turėti įtakos rizikos vertinimui, kaip matyti iš šių vizitų;
- nustatyti turto ir lėšų šaltinį; jeigu rizika ypač didelė ir (arba) jeigu įmonė abejoja dėl lėšų kilmės teisėtumo, turto ir lėšų šaltinio patikrinimas gali būti vienintelė tinkama rizikos švelninimo priemonė. Lėšų arba turto šaltinį galima patikrinti remiantis, be kita ko:
 - i. neseniai atlikto mokėjimo kvito originalu arba patvirtinta kopija;
 - ii. darbdavio pasirašytu rašytiniu metinio atlyginimo patvirtinimu;
 - iii. pardavimo, pavyzdžiui, investicijos arba įmonės, sutarties originalu arba patvirtinta kopija;
 - iv. advokato arba solisitoriaus pasirašytu rašytiniu pardavimo patvirtinimu;
 - v. testamentu arba testamentą patvirtinančio dokumento originalu arba kopija;
 - vi. advokato, solisitoriaus, patikėtinio arba vykdytojo pasirašytu raštišku palikimo patvirtinimu;
 - vii. paieška internetiniame įmonių registre siekiant patvirtinti, kad įmonė parduota;
- nustatyti lėšų paskirtį;
- palaikant verslo santykius atlikti nuodugnesnį tikrinimą ir deramą klientų tikrinimą negu įprastai teikiant pagrindines finansines paslaugas, pavyzdžiui, mažmeninės bankininkystės arba investicijų valdymo srityse;
- atlikti nepriklausomą vidaus peržiūrą ir, jei reikia, prašyti, kad naujus klientus arba esamus klientus atsižvelgiant į rizikos lygį patvirtintų vyresnioji vadovybė;
- vykdyti nuolatinę sandorių stebėseną, be kita ko, jei reikia, peržiūrėti kiekvieną sandorį, kai jis sudaromas, kad būtų galima nustatyti neįprastą arba įtartina veiklą. Tam gali tekti imtis priemonių ir nustatyti, ar kuris nors iš toliau nurodytų veiksmų neatitinka verslo rizikos profilio:

- i. pervedimai (grynųjų pinigų, investicijų arba kito turto);
- ii. elektroninių perlaidų naudojimas;
- iii. esminiai veiklos pokyčiai;
- iv. sandoriai, apimantys su didesne PP / TF rizika susijusias jurisdikcijas.

Kaip stebėsenos priemonės gali būti naudojamos slenkstinės ribos, reikiamas peržiūros procesas, per kurį ryšių su klientais vadybininkai arba (kai pasiekiamos tam tikros ribos) atitikties užtikrinimo funkcijas atliekantys asmenys arba vyresnioji vadovybė galėtų operatyviai peržiūrėti neįprastą elgseną.

- stebėti viešus pranešimus arba kitus duomenų šaltinius, siekiant surinkti su klientais arba žinomais jų bendradarbiais, veikla, su kuria jie susiję, galimais įmonių įsigijimo objektais arba trečiosiomis šalimis naudos gavėjomis, kurioms klientas atlieka mokėjimus, susijusią informaciją;
- užtikrinti, kad grynuosius pinigus arba kitas fizines vertės saugojimo priemones (pvz. kelionės čekius) tvarkytų tik bankų kasininkai ir kad jų niekada netvarkytų ryšių su klientais vadybininkai;
- užtikrinti, kad įmonė įsitikintų, jog klientas sudėtingas verslo struktūras, pavyzdžiui, patikos fondus ir privačias investicines įmones, naudoja teisėtai ir tikrais tikslais ir kad galutinio tikrojo savininko tapatybė yra žinoma.

Supaprastintas deramas klientų tikrinimas

151. Turto valdymo atvejais supaprastintas deramas klientų tikrinimas netinkamas.

6 skyrius. Prekybos finansavimo teikėjų sektoriui skirtos gairės

152. Prekybos finansavimas yra mokėjimų valdymas siekiant ir šalies viduje, ir tarpvalstybiniu lygmeniu sudaryti palankesnes prekių judėjimo (ir paslaugų teikimo) sąlygas. Kai prekės siunčiamos į kitas šalis, importuotojas patiria riziką, kad prekės neatvyks, o eksportuotojas galbūt nerimauja, kad negaus užmokesčio. Todėl siekiant sumažinti šiuos pavojus, pagal daugelio prekybos finansavimo priemonių sąlygas į sandorius kaip tarpininkai įtraukiami bankai.

153. Prekyba gali būti finansuojama daugeliu įvairių formų. Tai:

- „Atviros sąskaitos“ sandoriai – tokie sandoriai, kai pirkėjas atlieka mokėjimą, kai gauna prekes. Tai dažniausiai taikomas prekybos finansavimo būdas, tačiau lėšas pervedantys bankai dažnai nežino pagrindinio prekybos sandorio pobūdžio. Todėl norėdami valdyti su tokiais sandoriais susijusią riziką, bankai turėtų vadovautis II antraštinėje dalyje pateiktomis rekomendacijomis.
- Dokumentiniai akredityvai – akredityvas yra banko išduodama finansinė priemonė, kuria garantuojamas apmokėjimas nurodytam gavėjui (paprastai eksportuotojui), kai bus pateikti tam tikri „reikalavimus atitinkantys“ kredito sąlygose nurodyti dokumentai (pvz., įrodymas, kad prekės išsiųstos).
- Dokumentiniai inkaso: inkasavimas yra procesas, kai bankas inkasatorius priima mokėjimą arba akceptuotą įsakomąjį vekselį iš prekių importuotojo, kad įvykdytų tolesnį mokėjimą eksportuotojui. Bankas inkasatorius mainais pateikia importuotojui atitinkamus prekybos dokumentus (kurie dažniausia būna gauti iš eksportuotojo, paprastai per eksportuotojo banką).

154. Kiti prekybos finansavimo produktai, pavyzdžiui, iš anksto sutartas apmokėjimas arba struktūruotas finansavimas, taip pat bendresnė veikla, tokia kaip projektų finansavimas, nepatenka į šių sektoringų gairių taikymo sritį. Šiuos produktus siūlantys bankai turėtų remtis bendrosiomis II antraštinėje dalyje išdėstytomis rekomendacijomis.

155. Prekybos finansavimo produktais gali būti piktnaudžiaujama pinigų plovimo arba teroristų finansavimo tikslais. Pavyzdžiui, pirkėjas ir pardavėjas gali slapta susitarti nurodyti klaidingą prekių kainą, tipą, kokybę arba kiekį, kad galėtų pervesti lėšas arba vertę į kitas šalis.

156. Tarptautiniai prekybos rūmai (angl. ICC) parengė akredityvų ir inkaso naudojimo standartus, tačiau juose neapptariami su finansiniais nusikaltimais susiję klausimai³². Bankai turėtų atkreipti dėmesį, kad šie standartai neturi teisinės galios ir kad jų naudojimas nereiškia, kad bankams nereikia laikytis teisinių ir teisės aktuose nustatytų KPP / KTF prievolių.

157. Be šių gairių II antraštinėje dalyje aptartų rizikos veiksnių ir priemonių šio sektoriaus įmonės turėtų atsižvelgti į toliau aptartus rizikos veiksnius ir priemones. Šiuo atveju taip pat gali būti aktualios III antraštinės dalis 1 skyriuje išdėstytos sektorinės gairės.

³² Visuotinės tradicijos ir praktika, susijusi su dokumentiniais akredityvais (UCP 600) ir Visuotinės inkaso taikomos inkasavimo taisyklės (URC 522) (angl. *Uniform Customs and Practice for Documentary Credits (UCP 600) for LCs and Uniform Rules for Collections (URC 522) for BCs*).

Rizikos veiksniai

158. Prekybos finansavimo sandoriuose dalyvaujantys bankai dažnai gauna tik dalį informacijos apie sandorį ir jo šalis. Prekybos dokumentai gali būti įvairūs, o bankai gali neturėti ekspertinių žinių apie gaunamus įvairaus pobūdžio prekybos dokumentus. Dėl to gali būti sudėtinga nustatyti ir įvertinti PP / TF riziką.

159. Vis dėlto, bankai turėtų vadovautis bendra logika ir profesiniu vertinimu ir įvertinti, kiek jų turima informacija ir dokumentai galėtų kelti nerimą arba įtarimą dėl PP / TF.

160. Kiek įmanoma, bankai turėtų atsižvelgti į toliau išvardytus veiksnius.

Su sandoriais susijusios rizikos veiksniai

161. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- atsižvelgiant į tai, kas yra žinoma apie ankstesnę kliento prekybos veiklą, sandoris yra neįprastai didelis;
- sandoris yra labai struktūrizuotas, suskaidytas arba sudėtingas, jame dalyvauja daug šalių, nors tam nėra teisėto pagrindimo;
- tais atvejais, kai būtų tikimasi gauti dokumentų originalus, be pagrįsto paaiškinimo naudojamos dokumentų kopijos;
- dokumentuose yra didelių neatitikimų, pavyzdžiui, pagrindiniuose dokumentuose (pvz., sąskaitose faktūrose, važtos dokumentuose) nurodytos ir faktiškai pristatytos prekės, kiek tai yra žinoma, nesutampa;
- prekių tipas, kokybė ir vertė neatitinka banko turimų duomenų apie pirkėjo veiklą;
- prekės, dėl kurių sudaromas sandoris, kelia didesnę pinigų plovimo riziką, pavyzdžiui, tai tam tikros biržos prekės, kurių kaina gali labai svyruoti, dėl to fiktyvias kainas gali būti sunku pastebėti;
- prekėms, dėl kurių sudaromi sandoriai, reikalingos eksporto licencijos;
- prekybos dokumentai neatitinka taikytinų įstatymų ir standartų;
- atsižvelgiant į tai, kas bankui yra žinoma apie prekes ir prekybą, vieneto kainodara atrodo neįprasta;
- sandoris dėl kitų aspektų yra neįprastas, pavyzdžiui, akredityvai dažnai koreguojami be aiškaus pagrindo arba prekės siunčiamos per kitą jurisdikciją be aiškios komercinės priežasties.

162. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- nepriklausomi tikrintojai patikrina prekių kokybę ir kieki;
- sandoriuose dalyvauja žinomos sandorio šalys, turinčios patvirtintą sandorių vykdymo viena su kita istoriją, anksčiau atliktas deramas klientų patikrinimas.

Su klientais susijusios rizikos veiksniai

163. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- sandoris ir (arba) dalyvaujančios šalys neatitinka to, ką bankas žino apie ankstesnę kliento veiklą arba veiklos kryptį (pvz., siunčiamos prekės arba siunčiamas kiekis neatitinka to, kas yra žinoma apie importuotojo arba eksportuotojo veiklą);
- yra požymių, kad pirkėjas ir pardavėjas gali būti slapta susitarę, pavyzdžiui:
 - i. pirkėją ir pardavėją kontroliuoja tas pats asmuo;
 - ii. sandorį sudarančių įmonių adresas yra tas pats, pateikiamas tik registruoto tarpininko adresas arba adreso duomenys kitais aspektais nenuoseklūs;
 - iii. pirkėjas nori arba ketina priimti dokumentuose esančius nesutapimus arba jų nepaisyti;
- klientas negali arba nenori pateikti atitinkamų dokumentų sandoriui pagrįsti;
- pirkėjas naudojami tarpininkais arba trečiosiomis šalimis.

164. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- klientas yra senas klientas, kurio veikla bankui gerai žinoma ir sandoris atitinka tą veiklą;
- klientas yra įtrauktas į vertybinių popierių biržos, kurios taikomi informacijos atskleidimo reikalavimai yra panašūs į taikomus ES, sąrašus.

Su šalimi susiję arba geografinės rizikos veiksniai

165. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- su sandoriu susijusi šalis (įskaitant prekių kilmės šalį, šalį, į kurią arba per kurią prekės siunčiamos arba kurioje įsteigta kuri nors sandorio šalis) yra įdiegusi valiutos kurso kontrolės priemonės. Dėl to padidėja rizika, kad tikrasis sandorio tikslas yra eksportuoti valiutą pažeidžiant vietos teisės aktus;
- su sandoriu susijusioje šalyje užfiksuotas didesnis patvirtintų nusikaltimų lygis (pvz., nusikaltimų, susijusių su prekyba narkotikais, kontrabanda arba klastojimu) arba joje įsteigtos laisvos prekybos zonos.

166. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- prekyba vykdoma ES / EEE teritorijoje;
- su sandoriu susijusiose šalyse veikia KPP / KTF režimas, ne mažiau griežtas už reikalaujamą pagal Direktyvą (ES) 2015/849, ir šios šalys yra susijusios su žemu patvirtintų nusikaltimų lygiu.

Priemonės

167. Šalys privalo atlikti deramą nurodymus duodančios šalies tikrinimą. Praktiškai dauguma bankų nurodymus priima tik iš esamų klientų, tad platesni banko verslo santykiai su klientu gali padėti atlikti deramą klientų tikrinimą.
168. Jeigu bankas teikia klientui prekybos finansavimo paslaugas, atlikdamas deramą klientų tikrinimą, bankas turi stengtis suprasti savo kliento veiklą. Informacijos, kurią bankas gali rinkti, pavyzdžiai: kuriose šalyse klientas vykdo prekybą, kokiais prekybos keliais naudojasi, kokiomis prekėmis prekiauja, su kuo vykdo veiklą (kas yra pirkėjai, tiekėjai ir pan.), ar klientas naudojasi tarpininkais arba trečiosiomis šalimis ir, jei taip, kur jie įsteigti. Tai turėtų padėti bankams suprasti, kas yra jų klientas ir pastebėti neįprastus arba įtartinus sandorius.
169. Jeigu bankas yra korespondentas, jis privalo taikyti deramo klientų tikrinimo priemones respondentui. Bankai korespondentai turėtų laikytis III antraštinės dalies 1 skyriuje išdėstytų korespondentinės bankininkystės sektoriui skirtų gairių.

Sustiprintas deramas klientų tikrinimas

170. Kai rizika didesnė, bankai privalo atlikti sustiprintą deramą klientų tikrinimą. Jį atlikdami bankai turėtų atkreipti dėmesį į tai, ar būtų tikslinga atlikti išsamesnes paties sandorio arba sandorio šalių (įskaitant šalis, kurios nėra klientai) deramo tikrinimo patikras.
171. Tikrinant kitas sandorio šalis galima:
- imtis priemonių stengiantis geriau suprasti kitų sandorio šalių nuosavybės struktūrą arba bendrąsias aplinkybes, ypač kai jos yra įsteigtos su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje arba jų veikla susijusi su didelės rizikos prekėmis. Tuo tikslu galima tikrinti įmonių registrus, trečiosios šalies žvalgybos šaltinius, ieškoti viešos informacijos internete;
 - surinkti daugiau informacijos apie dalyvaujančių šalių finansinę padėtį.
172. Atliekant sandorių patikras galima:
- naudotis trečiųjų šalių arba atvirų šaltinių duomenimis, pavyzdžiui, Tarptautinio jūrų biuro duomenimis (įspėjantys pranešimai, važtaraščiai, siuntimo ir kainodaros patikros) arba transporto įmonės nemokama konteinerių sekimo paslauga, kad būtų galima patikrinti pateiktą informaciją ir tai, ar sandorio tikslas yra teisėtas;
 - remtis profesiniu vertinimu ir nagrinėti, ar prekių kainodara yra komerciniu požiūriu prasminga, ypač kai prekiaujama biržos prekėmis, apie kurių kainodarą galima surinkti patikimos ir naujos informacijos;
 - tikrinti, ar siunčiamų prekių svoris ir kiekis atitinka siuntimo metodą.
173. Kadangi akredityvai ir inkaso dažniausiai būna spausdintiniai dokumentai ir kartu su jais būna pateikiami prekybos dokumentai (pvz., sąskaitos faktūros, konosamentai ir manifestai), automatinė sandorio stebėseną gali būti neįmanoma. Sandorį tvarkantis bankas turėtų įvertinti, ar šie dokumentai atitinka prekybos sandorio sąlygas ir reikalauti savo darbuotojų

remiantis profesine patirtimi bei vertinimu išnagrinėti, ar nėra neįprastų aspektų, dėl kurių reikėtų taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones, arba ar yra įtarimų dėl PP / TF³³.

Supaprastintas deramas klientų tikrinimas

174. Patikros, kurias bankas įprastai atlieka siekdamas nustatyti sukčiavimo atvejus ir užtikrinti, kad sandoris atitiktų Tarptautinių prekybos rūmų nustatytus standartus, praktiškai reiškia, kad bankai netaiko supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemonių net ir tada, kai rizika mažesnė.

³³ Bankai įprastai tikrina dokumentus siekdami nustatyti, ar nebandoma sukčiauti prieš banką arba jo klientą. Šios patikros yra pagrindinė banko, teikiančio prekybos finansavimo paslaugas, paslaugų dalis. Bankai gali remtis šiomis esamomis kontrolės priemonėmis savo KPP / KTF prievolėms įvykdyti.

7 skyrius. Gyvybės draudimo įmonių sektoriui skirtos gairės

175. Gyvybės draudimo produktų paskirtis yra finansiškai apsaugoti draudėją nuo neapibrėžto ateities įvykio, pvz., mirties, ligos ar santaupų pasibaigimo pensiniame amžiuje (ilgaamžiškumo rizikos) keliamos rizikos. Apsaugą suteikia draudikas, kuris sukaupia daugelio draudėjų patiriamą finansinę riziką. Gyvybės draudimo produktus taip pat galima įsigyti kaip investicinius produktus arba pensijos tikslais.
176. Gyvybės draudimo produktai tiekiami įvairiais platinimo kanalais, o jų klientai gali būti fiziniai, juridiniai asmenys arba juridinės struktūros. Naudos gavėjas pagal sutartį gali būti draudėjas arba paskirta ar nurodyta trečioji šalis; galiojimo laikotarpiu naudos gavėjas gali pakisti, o pradinis naudos gavėjas gali niekuomet negauti išmokos.
177. Dauguma gyvybės draudimo produktų sukurti kaip ilgalaikiai produktai ir atsiperka tik ištikus patikrinamam įvykiui, pavyzdžiui mirties ar išėjimo į pensiją atveju. Tai reiškia, kad daugelis gyvybės draudimo produktų nepakankamai lankstūs, kad pinigus plaunantys subjektai juos rinktųsi pirmiausia. Tačiau, taip, kaip su kitais finansinių paslaugų produktais, yra rizikos, kad gyvybės draudimui įsigyti naudojamos lėšos gali būti gautos nusikalstamu būdu.
178. Be šių gairių II antraštinėje dalyje aptartų rizikos veiksnių ir priemonių šio sektoriaus įmonės turėtų atsižvelgti į toliau aptartus rizikos veiksnius ir priemones. Šiuo atveju taip pat gali būti aktualios III antraštinės dalies 5 ir 9 skyriuose išdėstytos sektorinės gairės. Jeigu naudojamosi tarpininkais, bus aktualūs II antraštinės dalies 32–33 punktuose išdėstyti su paslaugų teikimo kanalais susijusios rizikos veiksniai.
179. Tarpininkams šios gairės taip pat gali būti naudingos.

Rizikos veiksniai

Su produktais, paslaugomis ir sandoriais susijusios rizikos veiksniai

180. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:
- mokėjimų lankstumas, pavyzdžiui, pagal produkto sąlygas leidžiami:
 - i. mokėjimai iš trečiųjų šalių, kurių tapatybė nenustatyta;
 - ii. didelės arba neribotos vertės įmokų mokėjimai, permokos arba dideli kiekiai mažesnės vertės įmokų mokėjimų;
 - iii. mokėjimai grynaisiais pinigais;
 - naudojimosi sukauptomis lėšomis paprastumas, pavyzdžiui, pagal produkto sąlygas leidžiama išimti dalį pinigų arba bet kuriuo metu už nedidelį mokesť atsisakyti draudimo nesibaigus terminui;
 - derybų galimybė, pavyzdžiui:

- i. produktu galima prekiauti antrinėje rinkoje;
- ii. produktą galima naudoti kaip paskolos užstatą;
- anonimiškumas, pavyzdžiui, pagal produkto sąlygas klientui lengviau išlikti arba leidžiama išlikti anonimiškam.

181. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti. Pagal produkto sąlygas:

- išmoka mokama tik atsitikus iš anksto apibrėžtam įvykiui, pavyzdžiui, mirties atveju, arba konkrečią datą, pavyzdžiui, kaip kreditinio gyvybės draudimo liudijimų, pagal kuriuos apdraudžiamas klientas ir hipotekos paskolos ir išmokos mokamos tik draudėjui mirus, atveju;
- nėra draudimo išperkamosios sumos;
- nėra investicinio elemento;
- nėra trečiosios šalies mokėjimo galimybės;
- reikalaujama, kad bendra investicijos suma būtų apribota ir ribą sudarytų maža vertė;
- tai gyvybės draudimo liudijimas, pagal kurį mokamos mažos įmokos;
- leidžiama vykdyti tik nedidelės vertės reguliarius įmokų mokėjimus, pavyzdžiui, permokos negalimos;
- produktas įsigijamas tik per darbdavius, pavyzdžiui, tai – pensija, pensijų fondas arba panaši schema, pagal kurią darbuotojui mokamos pensijos išmokos, įmokos išskaitomos iš darbo užmokesčio ir pagal schemos taisykles nario interesų negalima perleisti;
- trumpuoju arba vidutiniu laikotarpiu produkto negalima atsiimti, pavyzdžiui, kaip pensijų schemų be galimybės jų atsisakyti prieš terminą atveju;
- produkto negalima naudoti kaip užstato;
- neleidžiami mokėjimai grynaisiais pinigais;
- taikomos sąlygos, kurias būtina įvykdyti norint naudotis mokestine lengvata.

Su klientais ir naudos gavėjais susijusios rizikos veiksniai

182. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti.

- Kliento pobūdis, pavyzdžiui:
 - i. klientai yra juridiniai asmenys, dėl kurių struktūros sudėtinga nustatyti tikrąjį savininką;
 - ii. klientas arba kliento tikrasis savininkas yra politikoje dalyvaujantis asmuo;
 - iii. naudos gavėjas pagal draudimo liudijimą arba jo tikrasis savininkas yra politikoje dalyvaujantis asmuo;

- iv. kliento amžius yra neįprastas atsižvelgiant į norimą įsigyti produktą (pvz., klientas yra labai jaunas arba labai senas);
 - v. sutartis neatitinka kliento turtingos padėties;
 - vi. vertinama, jog yra ypač didelė tikimybė, kad kliento profesija arba veikla yra susijusi su pinigų plovimu, pavyzdžiui, dėl to, kad yra žinoma, jog klientas naudoja daug grynųjų pinigų arba patiria didelę korupcijos riziką;
 - vii. sutartį pasirašo „apsauginė įmonė“, pavyzdžiui, kliento vardu veikianti patikėtinė įmonė;
 - viii. draudėjas ir (arba) naudos gavėjas pagal sutartį yra įmonės, kurių akcininkai yra nominalūs ir (arba) akcijos yra pareikštinės.
- Kliento elgsena:
 - i. susijusi su sutartimi, pavyzdžiui:
 - a. klientas dažnai perduoda sutartį kitam draudikui;
 - b. dažnai ir dėl nepaaiškintų priežasčių draudimo atsisakoma, ypač kai lėšos grąžinamos į skirtingas banko sąskaitas;
 - c. klientas dažnai arba dėl nepaaiškintų priežasčių naudojami nuostatomis dėl laisvos peržiūros / veiklos pertraukos laikotarpio, ypač kai lėšos grąžinamos akivaizdžiai nesusijusiai trečiajai šaliai³⁴;
 - d. siekdamas prieš terminą nutraukti produkto sutartį klientas patiria didelių išlaidų;
 - e. klientas perduoda sutartį akivaizdžiai nesusijusiai trečiajai šaliai;
 - f. kliento prašymas pakeisti arba padidinti draudimo sumą ir (arba) įmokos mokėjimą yra neįprastas ir pernelyg didelis;
 - ii. susijusi su naudos gavėju, pavyzdžiui:
 - a. draudikas sužino apie tai, kad naudos gavėjas pakito, tik tada, kai mokama draudimo išmoka;
 - b. klientas pakeičia sąlygas dėl naudos gavėjo ir juo paskiria akivaizdžiai nesusijusią trečiąją šalį;
 - c. draudikas, klientas, tikrasis savininkas, naudos gavėjas arba naudos gavėjo tikrasis savininkas yra skirtingose jurisdikcijose;

³⁴ Nuostata dėl laisvos peržiūros (tokios nuostatos pagal vietos teisę dažnai būna privalomos) – tai nuostata, pagal kurią draudėjui arba gyvybės draudimo anuiteto turėtojui arba anuiteto sutarties šaliai yra leidžiama tam tikrą skaičių dienų nagrinėti sutartį ir atsisakyti jos bei susigrąžinti visas lėšas.

iii. susijusi su mokėjimais, pavyzdžiui:

- a. klientas naudojasi neįprastais mokėjimo metodais, pavyzdžiui, grynaisiais pinigais arba struktūrizuotomis pinigėmis priemonėmis arba kitų formų mokėjimo priemonėmis, kuriomis didinamas anonimiškumas;
- b. mokėjimai be paaiškinimo vykdomi iš skirtingų banko sąskaitų;
- c. mokėjimai vykdomi iš bankų, įsteigtų ne kliento gyvenamoje šalyje;
- d. kliento permokos dažnos ir didelės, nors to nebuvo tikėtasi;
- e. mokėjimai gaunami iš nesusijusių trečiųjų šalių;
- f. trūkstantis įmoka sumokama pagal pensijų planą likus nedaug laiko iki išėjimo į pensiją.

183. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti.

Įmonei priklausančio gyvybės draudimo atveju klientas yra:

- kredito arba finansų įstaiga, kuriai taikomi kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu reikalavimai ir kuri yra prižiūrima, kaip laikosi šių reikalavimų, kaip to reikalaujama pagal Direktyvą (ES) 2015/849;
- valstybinė įmonė, kuri yra įtraukta į vertybinių popierių biržos sąrašą, kai vertybinių popierių biržai pagal teisės aktus taikomi informacijos atskleidimo reikalavimai (pagal vertybinių popierių biržos taisykles, įstatymą arba priverstinio vykdymo priemones), pagal kuriuos reikalaujama užtikrinti reikiamą tikrosios nuosavybės skaidrumą, arba tokios įmonės patronuojamoji įmonė, kurios kontrolinis akcijų paketas priklauso jai;
- EEE jurisdikcijos viešojo administravimo arba valstybinė įmonė.

Su platinimo kanalais susijusios rizikos veiksniai

184. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- pardavimai vykdomi ne asmeniškai, pavyzdžiui, internetu, paštu arba telefonu, netaikant pakankamų apsaugos priemonių, pavyzdžiui, elektroninio parašo arba elektroninių tapatybės nustatymo dokumentų, atitinkančių Reglamento (ES) Nr. 910/2014 reikalavimus;
- ilgos tarpininkų grandinės;
- tarpininku naudojamos neįprastomis aplinkybėmis (pvz., nepaaiškintas geografinis atstumas).

185. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- tarpininkai yra gerai žinomi draudikui, draudikas įsitikino, kad tarpininkas taiko deramo klientų tikrinimo priemones, atitinkančias su santykiškai susijusių riziką ir Direktyvos (ES) 2015/849 reikalavimus;

- produktą gali įsigyti tik tam tikrų įmonių, sudariusių sutartį su draudiku dėl jos darbuotojų gyvybės draudimo (pavyzdžiui, draudimas įeina į atlygio paketą), darbuotojai.

Su šalimi susijusios arba geografinės rizikos veiksniai

186. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- draudikas, klientas, tikrasis savininkas, naudos gavėjas arba naudos gavėjo tikrasis savininkas yra įsteigti su didesne PP / TF rizika susijusiose jurisdikcijose arba yra su jomis susiję. Įmonės ypač turėtų atkreipti dėmesį į jurisdikcijas, kuriose nevykdoma veiksminga KPP/ KTF priežiūra;
- įmokos mokamos naudojantis finansinėse įstaigose, įsteigtose su didesne PP / TF rizika susijusiose jurisdikcijose, atidarytomis sąskaitomis. Įmonės ypač turėtų atkreipti dėmesį į jurisdikcijas, kuriose nevykdoma veiksminga KPP/ KTF priežiūra;
- tarpininkas įsteigtas su didesne PP / TF rizika susijusiose jurisdikcijoje arba yra su ja susijęs. Įmonės ypač turėtų atkreipti dėmesį į jurisdikcijas, kuriose nevykdoma veiksminga KPP/ KTF priežiūra.

187. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- remiantis įtakingais šaltiniais, pavyzdžiui, savitarpio vertinimais arba išsamiais vertinimo ataskaitomis, nustatoma, kad šalyse veikia veiksmingos KPP / KTF sistemos;
- remiantis įtakingais šaltiniais, nustatoma, kad šalyse korupcijos arba kitos nusikalstamos veiklos lygis yra žemas.

Priemonės

188. Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad gyvybės draudimo veiklą vykdančios įmonės privalo taikyti deramo klientų tikrinimo priemones ne tik klientui ir tikrajam savininkui, bet ir naudos gavėjams, kai tik jie nustatomi arba nurodomi. Tai reiškia, kad įmonės privalo:

- jeigu naudos gavėju paskiriamas fizinis, juridinis asmuo arba struktūra, sužinoti naudos gavėjo vardą, pavardę (pavadinimą); arba
- jeigu naudos gavėjai yra tam tikros klasės asmenys yra apibrėžiami pagal tam tikrus ypatumus, surinkti pakankamai informacijos, kad būtų galima įsitikinti, jog išmokant lėšas naudos gavėjų tapatybes bus galima nustatyti. Pavyzdžiui, jeigu naudos gavėjai yra „mano būsimi vaikaičiai“, draudikas galėtų surinkti informaciją apie draudėjo vaikus.

189. Įmonės privalo patikrinti naudos gavėjų tapatybes vėliausiai tada, kai išmokamos lėšos.

190. Jeigu įmonė žino, kad gyvybės draudimas perleistas trečiajai šaliai, kuriai teks draudimo liudijimo vertė, perleidimo metu ji privalo nustatyti tikrojo savininko tapatybę.

Sustiprintas deramas klientų tikrinimas

191. Jeigu rizika didelė, gali būti tikslinga imtis toliau išvardytų sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių.

- Jeigu klientas naudojasi nuostatomis dėl laisvos peržiūros ir (arba) veiklos pertraukos laikotarpio, įmokas reikėtų grąžinti į tą kliento banko sąskaitą, iš kurios lėšos sumokėtos. Įmonės turėtų užtikrinti, kad prieš grąžinant lėšas pagal Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnį būtų patikrinta kliento tapatybė, ypač tada, kai įmoka didelė arba aplinkybės kitais aspektais yra neįprastos. Įmonės taip pat turėtų atsižvelgti į tai, ar nutraukimas kelia įtarimų dėl sandorio ir ar būtų tikslinga pranešti apie įtartiną veiklą.
- Kad įmonė galėtų surinkti daugiau informacijos apie klientą, tikrąjį savininką, naudos gavėją arba naudos gavėjo tikrąjį savininką, trečiasias šalis mokėtojas arba gavėjas, galima imtis papildomų veiksmų. Pavyzdžiui:
 - i. nesinaudoti Direktyvos (ES) 2015/849 14 straipsnio 2 dalyje numatyta nukrypti leidžiančia nuostata, pagal kurią leidžiama iš anksto neatlikti deramo klientų tikrinimo;
 - ii. patikrinti kitų atitinkamų šalių, įskaitant trečiasias šalis mokėtojas ir gavėjas, tapatybę prieš pradėdant verslo santykius;
 - iii. surinkti papildomą informaciją, kad būtų galima nustatyti numatomą verslo santykių pobūdį;
 - iv. surinkti papildomą informaciją apie klientą ir dažniau atnaujinti kliento ir tikrojo savininko tapatybės duomenis;
 - v. jeigu mokėtojas ir klientas nesutampa, nustatyti, kodėl;
 - vi. tikrinant tapatybes remtis daugiau negu vienu patikimu ir nepriklausomu šaltiniu;
 - vii. nustatyti kliento turto ir lėšų šaltinį, pavyzdžiui, surinkti duomenis apie darbo vietą, atlyginimą, palikimą arba santuokos nutraukimo susitarimus;
 - viii. jeigu įmanoma, nustatyti naudos gavėjo tapatybę verslo santykių pradžioje, užuot laukus, kol jis bus nurodytas arba paskirtas, turint galvoje, kad draudimo liudijimo galiojimo laikotarpiu naudos gavėjas gali pasikeisti;
 - ix. nustatyti ir tikrinti naudos gavėjo ir jo tikrojo savininko tapatybę;
 - x. laikantis Direktyvos (ES) 2015/849 20 ir 21 straipsnių, imtis priemonių, kad būtų galima nustatyti, ar klientas yra politikoje dalyvaujantis asmuo, taip pat visiškai ar iš dalies perleidžiant draudimo liudijimą, bet ne vėliau kaip išmokant išmokas, imtis pagrįstų priemonių, kad būtų galima nustatyti, ar naudos gavėjas arba naudos gavėjo tikrasis savininkas yra politikoje dalyvaujantis asmuo;

- xi. reikalaujant, kad pirmasis mokėjimas būtų vykdomas iš kliento vardu atidarytos sąskaitos banke, kuriam taikomi deramo klientų tikrinimo standartai, ne mažiau patikimi negu reikalaujami Direktyvoje (ES) 2015/849.
192. Direktyvos (ES) 2015/849 20 straipsnyje nustatyta, kad tais atvejais, kai ryšių su politikoje dalyvaujančiu asmeniu rizika yra didelė, įmonės privalo ne tik taikyti deramo klientų tikrinimo priemones pagal Direktyvos 13 straipsnį, bet prieš išmokėdami lėšas pagal draudimo liudijimą informuoti vyresniąją vadovybę, kad vyresnioji vadovybė galėtų remdamasi informacija susidaryti nuomonę apie tokios padėties PP / TF riziką ir nuspręsti dėl tinkamiausių priemonių rizikai sušvelninti; be to, įmonės privalo atlikti visų verslo santykių sustiprintą deramą tikrinimą.
193. Gali prireikti dažniau ir nuodugniau stebėti sandorius (be kita ko, prireikus nustatyti lėšų šaltinius).

Supaprastintas deramas klientų tikrinimas

194. Jei rizika maža, deramo klientų tikrinimo reikalavimams įvykdyti galima imtis toliau išvardytų priemonių (kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus).
- Remdamosi mokėjimu, atliktu iš EEE kredito įstaigoje atidarytos sąskaitos, kai įmonė yra įsitikinusi, kad tai vien kliento vardu arba kliento ir kitų asmenų vardu atidaryta sąskaita, įmonės gali daryti prielaidą, kad kliento tapatybė patikrinta.
 - Remdamosi mokėjimu, atliktu į reguliuojamoje EEE kredito įstaigoje naudos gavėjo vardu atidarytą sąskaitą, įmonės gali daryti prielaidą, kad sutarties naudos gavėjo tapatybė patikrinta.

8 skyrius. Investicinių įmonių sektoriui skirtos gairės

195. Investicijų valdymas yra investuotojo turto valdymas siekiant konkrečių investicijų tikslų. Prie jo priskiriamas ir investicijų valdymas savo nuožiūra, kai investicijų valdytojai priima investicinius sprendimus klientų vardu, ir konsultacinis investicijų valdymas, kai investicijų valdytojai pataria savo klientams, kur investuoti, bet nevykdo sandorių klientų vardu.

196. Investicijų valdytojai paprastai turi nedidelį skaičių privačių arba institucinių klientų, kurių dauguma yra turtingi, pavyzdžiui, didelės vertės turtą turintys asmenys, patikos fondai, įmonės, vyriausybės žinybos ir kitos investicinės įmonės. Klientų lėšas dažnai tvarko depozitoriumas, ne investicijų valdytojas. Todėl su investicijų valdymu susijusi PP / TF rizika pirmiausia priklauso nuo rizikos, susijusios su investicijų valdytojų aptarnaujamų klientų pobūdžiu.

197. Be šių gairių II antraštinėje dalyje aptartų rizikos veiksnių ir priemonių šio sektoriaus įmonės turėtų atsižvelgti į toliau aptartus rizikos veiksnius ir priemones. Šiuo atveju taip pat gali būti aktualios III antraštinės dalies 5 skyriuje išdėstytos sektorinės gairės.

Rizikos veiksniai

Su produktais, paslaugomis ir sandoriais susijusios rizikos veiksniai

198. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- sandoriai yra neįprastai dideli;
- mokėjimus gali atlikti trečiosios šalys;
- produktu arba paslauga naudojama pasirašymui, tada netrukus pasinaudojama lėšų atsiėmimo galimybe, o investicijų valdytojas šiame procese dalyvauja ribotai.

Su klientais susijusios rizikos veiksniai

199. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti.

- Kliento elgsena, pavyzdžiui:
 - i. investicija akivaizdžiai nepakankamai pagrįsta ekonominiu tikslu;
 - ii. klientas prašo atpirkti arba sugrąžinti ilgalaikę investiciją praėjus nedaug laiko po pradinės investicijos arba prieš išmokos terminą be aiškaus pagrindo, ypač kai dėl to patiriamas finansinis nuostolis arba tenka mokėti didelius sandorio mokesčius;
 - iii. per trumpą laikotarpį klientas prašo pakartotinai pirkti ir parduoti akcijas be akivaizdžios strategijos arba ekonominio pagrindo;
 - iv. nenoras suteikti deramo klientų tikrinimo informaciją apie klientą arba tikrąjį savininką;

- v. dažnai keičiasi deramo klientų tikrinimo informacija arba mokėjimo duomenys;
- vi. klientas perveda daugiau lėšų negu reikia investicijai ir prašo grąžinti permokėtas sumas;
- vii. aplinkybės, kuriomis klientas naudojami veiklos pertraukos laikotarpiu, kelia įtarimą;
- viii. naudojamos kelios sąskaitomis apie tai iš anksto nepranešus, ypač kai šios sąskaitos laikomos keliose arba didelės rizikos jurisdikcijose;
- ix. klientas nori sukurti tokią santykių struktūrą, kad įvairiose jurisdikcijose būtų naudojamos daugeliu šalių, pavyzdžiui, paskirtų įmonių, ypač kai šios jurisdikcijos susijusios su didesne PP / TF rizika.
- Kliento pobūdis, pavyzdžiui:
 - i. klientas yra įmonė arba patikos fondas, įsteigtas su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje (įmonės turėtų ypač atkreipti dėmesį į tas jurisdikcijas, kuriose nėra veiksmingai laikomasi tarptautinių mokesčių skaidrumo standartų);
 - ii. klientas yra investicinė įmonė, kuri pati retai atlieka deramą savo klientų tikrinimą arba jo apskritai neatlieka;
 - iii. klientas yra nereguliuojama trečioji šalis investicinė įmonė;
 - iv. kliento nuosavybės ir kontrolės struktūra neskaidri;
 - v. klientas arba tikrasis savininkas yra politikoje dalyvaujantis asmuo arba užima kitokią aukštą padėtį, dėl to turi galimybę piktnaudžiauti savo padėtimi siekdamas asmeninės naudos;
 - vi. klientas yra nereguliuojama paskirta įmonė, kurios akcininkai nežinomi.
- Kliento veikla, pavyzdžiui, kliento lėšos gautos iš veiklos, vykdomos sektoriuose, kurie yra susiję su didele finansinių nusikaltimų rizika.

200. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- klientas yra institucinis investuotojas, o jo statusą patvirtino EEE vyriausybės institucija, pavyzdžiui, tai vyriausybės patvirtina pensijų schema.
- klientas yra EEE jurisdikcijai priklausanti valdžios institucija.
- klientas yra EEE jurisdikcijoje įsteigta finansų įstaiga.

Su šalimi susijusios arba geografinės rizikos veiksniai

201. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- investuotojas arba jo depozitoriumas įsteigtas su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje;

- lėšos gaunamos iš jurisdikcijos, susijusios su didesne PP / TF rizika.

Priemonės

202. Investicijų valdytojams paprastai reikia gerai suprasti savo klientus, kad galėtų padėti klientams pasirinkti tinkamus investicijų portfelius. Renkama informacija bus panaši į tą, kurią įmonės renka KPP / KTF tikslais.

203. Kai rizika didesnė, įmonės turėtų laikytis II antraštinėje dalyje išdėstytų sustiprinto deramo klientų tikrinimo gairių. Be to, jeigu su verslo santykiais susijusi rizika yra didelė, įmonės turėtų:

- jeigu klientas yra nereguluojama trečioji šalis investicinė įmonė, nustatyti ir, jei reikia, patikrinti pagrindinių įmonės kliento investuotojų tapatybę;
- suprasti kiekvieno mokėjimo arba pervedimo nepatikrintai trečiajai šaliai ar iš jos priežastį.

204. Jei rizika maža ir kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, investicijų valdytojai gali taikyti II antraštinėje dalyje išdėstytas supaprastinto deramo klientų tikrinimo gaires.

9 skyrius. Investicinių fondų paslaugų teikėjų sektoriui skirtos gairės

205. Teikiant investicinių fondų paslaugas gali dalyvauti daug šalių: fondo valdytojas, paskirti konsultantai, depozitoriumas, subdepozitoriumai, registrai ir, kai kuriais atvejais, pagrindiniai makleriai. Platinant šių fondų priemones, taip pat gali dalyvauti daug šalių, pavyzdžiui, priklausomi agentai, turto valdytojai konsultantai, savo nuožiūra turtą valdantys valdytojai, platformos paslaugų teikėjai ir nepriklausomi finansų konsultantai.

206. Šalių, dalyvaujančių fondų priemonių platinimo procese, pobūdis ir skaičius priklauso nuo fondo ir gali turėti įtakos tam, kiek fondas žino apie savo klientą ir investuotojus. Fondas, arba jeigu pats fondas nėra įpareigotasis subjektas, fondo valdytojas išlieka atsakingas už tai, kad būtų vykdomos KPP / KTF prievolės, nors, priklausomai nuo aplinkybių, kai kurias fondų deramo klientų tikrinimo prievoles gali atlikti viena arba daugiau kitų šalių.

207. Investiciniais fondais asmenys arba subjektai gali naudotis PP / TF tikslais:

- mažmeninių fondų priemonės dažnai platinamos neužmezgant asmeninio ryšio; naudotis šiais fondais dažnai būna lengva ir pakankamai greitai, įvairios šalys gali turimas fondų priemones perduoti viena kitai.
- Alternatyvūs investiciniai fondai, pavyzdžiui, rizikos draudimo fondai, nekilnojamojo turto ir privataus kapitalo fondai, dažnai turi mažiau investuotojų, o investuotojais gali būti privatūs asmenys ir instituciniai investuotojai (pensijų fondai, fondų fondai). Fondams, kurie yra skirti nedideliame skaičiui didelės vertės turtą turinčių asmenų arba šeimos biurams, gali būti būdinga didesnė piktnaudžiavimo PP / TF tikslais rizika negu mažmeniniams fondams, nes labiau tikėtina, kad investuotojai galės kontroliuoti fondo turtą. Jeigu investuotojai kontroliuoja turtą, fondai yra asmeninės turto laikymo įmonės – Direktyvos (ES) 2015/849 III priede šis veiksnys priskirtas prie galimai didesnės rizikos požymių.
- Nors investicijos dažniausiai būna vidutinio laikotarpio–ilgalaikės ir dėl to šie produktai yra mažiau patrauklūs naudoti pinigų plovimo tikslais, pinigų plovėjams šie produktai vis tiek gali būti naudingi, nes suteikia galimybę naudotis augimu ir gauti pajamų.

208. Šis skyrius skirtas:

- a. investicinių fondų valdytojams, vykdančioms veiklą pagal Direktyvos (ES) 2015/849 3 straipsnio 2 dalies a punktą; ir
- b. investiciniams fondams, kurie prekiauja savo akcijomis arba investiciniais vienetais pagal Direktyvos (ES) 2015/849 3 straipsnio 2 dalies d punktą.

Kitoms šalims, dalyvaujančioms teikiant fondo paslaugas arba platinant fondo priemones, pavyzdžiui, tarpininkams, gali tekti vykdyti savo pačių deramo klientų tikrinimo prievoles ir jie turėtų vadovautis atitinkamais šių gairių skyriais.

209. Fondams ir fondų valdytojams taip pat gali būti aktualios III antraštinės dalies 1, 7 ir 8 skyriuose išdėstytos sektorinės gairės.

Rizikos veiksniai

Su produktais, paslaugomis arba sandoriais susijusios rizikos veiksniai

210. Veiksniai, dėl kurių su fondu susijusi rizika gali padidėti:

- fondas skirtas nedideliam skaičiui asmenų arba šeimos biurų, pavyzdžiui, tai – privatus fondas arba vieno investuotojo fondas;
- investuotojas gali pasirašyti fondo investicines priemones, tada netrukus investiciją atsiimti nepatirdamas didelių administracinių išlaidų;
- fondo investiciniais vienetais arba akcijomis galima prekiauti fondui arba fondo valdytojui apie vykdomą prekybą nepranešus, todėl informacija apie investuotoją suskaidoma tarp keleto subjektų (taip būna uždaro tipo fondų, kurių investicinėmis priemonėmis prekiaujama antrinėse rinkose, atveju).

211. Veiksniai, dėl kurių su pasirašymu susijusi rizika gali padidėti:

- pasirašant naudojamos keliose jurisdikcijose esančiomis sąskaitomis arba trečiosiomis šalimis, ypač kai šios jurisdikcijos yra susijusios su didele PP / TF rizika, kaip apibrėžta gairių II antraštinės dalies 22–27 punktuose;
- pasirašant dalyvauja trečiosios pasirašančiosios šalys arba mokėjimų gavėjai, ypač, kai tai netikėta.

212. Veiksniai, dėl kurių su fondu susijusi rizika gali sumažėti:

- trečiųjų šalių mokėjimai neleidžiami;
- fondu gali naudotis tik smulkieji investuotojai, nustatyta viršutinė investicijų riba.

Su klientais susijusios rizikos veiksniai

213. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti.

- Kliento elgsena yra neįprasta, pavyzdžiui:
 - i. investicija per menkai pagrįsta akivaizdžiu strateginiu ar ekonominiu tikslu arba klientas vykdo investicijas, kurios neatitinka kliento bendros finansinės padėties, kai fondui ji yra žinoma;
 - ii. klientas be pagrįstos priežasties praėjus nedaug laiko nuo pradinės investicijos arba prieš išmokos terminą pateikia prašymą atpirkti arba atsiimti investiciją,
 - iii. ypač kai dėl to patiria finansinį nuostolį arba turi sumokėti didelius sandorio mokesčius;
 - iv. per trumpą laikotarpį klientas prašo pirkti ir parduoti akcijas be akivaizdžios strategijos arba ekonominio pagrindo;

- v. klientas perveda daugiau lėšų negu reikia investicijai ir prašo grąžinti permokėtas sumas;
- vi. prieš tai apie tai nepranešęs klientas naudoja daug sąskaitų, ypač kai tos sąskaitos laikomos keliose jurisdikcijose arba kai jurisdikcijos yra susijusios su didesne PP / TF rizika;
- vii. klientas nori sukurti tokią santykių struktūrą, kad įvairiose jurisdikcijose būtų naudojamos daugeliu šalių, pavyzdžiui, nereguliuojamų paskirtų įmonių, ypač kai šios jurisdikcijos susijusios su didesne PP / TF rizika;
- viii. klientas staiga be pagrindo pakeičia atsiskaitymo vietą, pavyzdžiui, pasikeičia kliento gyvenamoji šalis;
- ix. klientas ir tikrasis savininkas yra skirtingose jurisdikcijose ir bent viena iš tų jurisdikcijų yra susijusi su didesne PP / TF rizika, kaip apibrėžta bendrojoje gairių dalyje; tikrojo savininko lėšos gautos su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje, ypač kai jurisdikcija yra susijusi su didesniu patvirtintų PP / TF nusikaltimų lygiu.

214. Veiksniai, dėl kurių rizika gali sumažėti:

- klientas yra institucinis investuotojas, jo statusą patvirtino EEE vyriausybės agentūra, pavyzdžiui, tai – vyriausybės patvirtina pensijų schema;
- klientas yra EEE šalies arba trečiosios šalies, kurioje taikomi KPP / KTF reikalavimai yra ne mažiau patikimi už nustatytus Direktyvoje (ES) 2015/849, įmonė.

Su paslaugų teikimo kanalais susijusios rizikos veiksniai

215. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- paslaugų teikimo kanalai neaiškūs arba sudėtingi, dėl to fondas gali atlikti ribotą savo verslo santykių priežiūrą ir jo galimybė vykdyti sandorių stebėseną yra apribota, pavyzdžiui, fondas naudoja daug antrinių paslaugų trečiosiose šalyse platintojų;
- platintojas yra su didesne PP / TF rizika susijusioje jurisdikcijoje, kaip apibrėžta bendrojoje šių gairių dalyje.

216. Veiksniai, kurie gali būti požymiai, kad rizika yra mažesnė:

- fondas aptarnauja tik apibrėžto pobūdžio mažos rizikos investuotojus, pavyzdžiui, reguliuojamas įmones, kurios investuoja kaip pagrindinė šalis (pvz., gyvybės draudimo įmones) arba įmonių pensijų schemas;
- fondo investicines priemones galima pirkti arba atsiimti tik per įmonę, pavyzdžiui, finansinį tarpininką, veikiantį EEE šalyje arba trečiojoje šalyje, kurioje taikomi KPP / KTF reikalavimai yra ne mažiau patikimi už nustatytus Direktyvoje (ES) 2015/849.

Su šalimi susijusios arba geografinės rizikos veiksniai

217. Veiksniai, dėl kurių rizika gali padidėti:

- investuotojo pinigai gauti su didesne PP / TF rizika susijusiose jurisdikcijose, ypač jurisdikcijose, susijusiose su didesniu patvirtintų pinigų plovimo nusikaltimų lygiu;
- fondas arba fondo valdytojas investuoja į sektorius, kuriuose korupcijos rizika yra didesnė (pvz., kasybos arba prekybos ginklais sektorius), ir jurisdikcijose, kuriose, remiantis patikimais šaltiniais, vyrauja didelė korupcija arba patvirtintų PP / TF nusikaltimų lygis yra aukštas, ypač kai fondas yra vieno investuotojo fondas arba jo investuotojų skaičius nedidelis.

Priemonės

218. Tai, kokių priemonių fondai arba fondų valdytojai turėtų imtis, kad įvykdytų deramo klientų tikrinimo prievoles, priklausys nuo to, kaip klientas arba investuotojas (jeigu investuotojas nėra klientas) ateina į fondą. Fondas arba fondo valdytojas taip pat turėtų imtis rizikos lygi atitinkančių priemonių ir nustatyti bei patikrinti fizinių asmenų, kurie yra tikrieji kliento savininkai arba kontroliuoja klientą (jei tokių asmenų yra, arba asmenų, kurių vardu sandoris vykdomas) tapatybę, pavyzdžiui, prašyti, kad būsimas investuotojas – kai jis pirmą kartą kreipiasi į fondą norėdamas jame dalyvauti – deklaruotų, ar investuoja savo vardu, ar yra kito asmens vardu investuojantis tarpininkas.

219. Klientas yra:

- a. fizinis arba juridinis asmuo, kuris tiesiogiai savo sąskaita, ne kito asmens vardu, perka fondo investicinius vienetus arba akcijas, yra pagrindinis investuotojas; arba
- b. įmonė, vykdydama savo ekonominę veiklą, tiesiogiai perka investicinius vienetus arba akcijas savo vardu ir kontroliuoja investiciją vienos arba kelių trečiųjų šalių, kurios investicijos arba investicinių sprendimų nekontroliuoja, naudai; arba
- c. įmonė, pavyzdžiui, finansinis tarpininkas, veikia savo vardu ir yra registruotas akcijų arba investicinių vienetų savininkas, tačiau veikia vienos arba kelių trečiųjų šalių sąskaita ir laikydamasi konkrečių jų nurodymų (pvz., dėl to, kad finansinis tarpininkas yra paskirtas asmuo, makleris, keleto klientų bendros sąskaitos, universalus pobūdžio sąskaitų operatorius arba panašios pasyvaus pobūdžio struktūros operatorius); arba
- d. įmonės klientas, pavyzdžiui, finansinio tarpininko klientas, kai įmonė nėra registruota akcijų arba investicinių vienetų savininkė (pvz., dėl to, kad investicinis fondas naudoja finansiniu tarpininku, kuris platina fondo akcijas arba investicinius vienetus, ir investuotojas perka investicinius vienetus arba akcijas per įmonę, tad įmonė teisiškai netampa investicijų vienetų arba akcijų savininke).

Supaprastinto ir sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonės, kurių reikia imtis 219 punkto a ir b papunkčiuose aprašytais atvejais

220. Jeigu rizika yra didelė. 219 punkto a ir b punktuose aprašytais atvejais fondas arba fondo valdytojas turėtų taikyti tokias sustiprinto klientų tikrinimo priemones: ..

- prieš užmegzdamas verslo santykius surinkti papildomą informaciją, pavyzdžiui, apie kliento reputaciją ir bendrąsias aplinkybes;
- imtis papildomų veiksmų ir išsamiau patikrinti dokumentus, duomenis arba surinktą informaciją;
- surinkti informaciją apie kliento ir kliento tikrojo savininko lėšų šaltinį ir (arba) turto šaltinį;
- reikalauti, kad atsiimamos lėšos būtų mokamos į pradinę sąskaitą, kuri naudota investuojant, arba į vien kliento vardu ar kliento ir kitų asmenų vardu atidarytą bendrą sąskaitą;
- vykdyti dažnesnę ir intensyvesnę sandorių stebėseną;
- reikalauti, kad pirmas mokėjimas būtų atliktas iš kliento vardu arba kliento ir kitų asmenų vardu atidarytos bendros sąskaitos EEE reguliuojamoje kredito arba finansų įstaigoje arba trečiosios šalies, kurioje taikomi KPP / KTF reikalavimai yra ne mažiau patikimi už nustatytus Direktyvos (ES) 2015/849, reguliuojamoje kredito ar finansų įstaigoje;
- sudarant sandorį, kai klientas naudojasi produktu arba paslauga pirmą kartą, gauti vyresniosios vadovybės patvirtinimą;
- santykiams su klientu ir atskiriems sandoriams taikyti sustiprintą stebėseną;

221. kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, kai rizika mažesnė ir lėšos pervestos į vien kliento vardu arba kliento ir kitų asmenų vardu atidarytą bendrą mokėjimo sąskaitą EEE reguliuojamoje kredito arba finansų įstaigoje, arba iš tokios sąskaitos ir tai galima patikrinti, fondas arba fondo valdytojas gali taikyti supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemones, pavyzdžiui, kai kuriems deramo klientų tikrinimo reikalavimams įvykdyti remtis lėšų šaltiniu.

Supaprastinto ir sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonės, kurių reikia imtis 219 punkto c papunktyje aprašytu atveju

222. 219 punkto c papunktyje aprašytais atvejais, kai finansinis tarpininkas yra fondo arba fondo valdytojo klientas, fondas arba fondo valdytojas turėtų taikyti rizikos lygį atitinkančias deramo klientų tikrinimo priemones finansiniam tarpininkui. Fondas arba fondo valdytojas taip pat turėtų imtis rizikos lygį atitinkančių priemonių ir nustatyti bei patikrinti pagrindinių finansinio tarpininko investuotojų tapatybę, nes šie investuotojai yra tikrieji per tarpininką investuojamų lėšų savininkai. Kai rizika yra maža ir tiek, kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, fondai arba fondų valdytojai gali taikyti supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemones, panašias į aprašytąsias šių gairių 112 punkte, bet turi laikytis šių sąlygų:

- finansinis tarpininkas turi vykdyti EEE jurisdikcijos arba trečiosios šalies, kurioje taikomi KPP / KTF reikalavimai yra ne mažiau patikimi už nustatytus Direktyvoje (ES) 2015/849, KPP/ KTF prievoles;
- vykdoma veiksminga priežiūra, ar finansinis tarpininkas laikosi šių reikalavimų;
- fondas arba fondo valdytojas ėmėsi rizikos lygį atitinkančių veiksmų, kad įsitikintų, jog su verslo santykiais susijusi PP / TF rizika yra maža, atsižvelgdamas, be kita ko, į fondo arba fondo

valdytojo atliktą finansinio tarpininko verslo, klientų, kuriems tarpininko įmonė teikia paslaugas, ir jurisdikcijų, kuriose tarpininkas vykdo savo veiklą, įvertinimą;

- fondas arba fondo valdytojas ėmėsi rizikos lygį atitinkančių veiksmų, kad įsitikintų, jog tarpininkas savo paties klientams ir klientų tikriesiems savininkams taiko patikimas ir rizikos lygį atitinkančias deramo klientų tikrinimo priemones. Tuo tikslu fondas arba fondo valdytojas turėtų imtis rizikos lygį atitinkančių priemonių ir įvertinti tarpininko deramo klientų tikrinimo strategijų ir procedūrų tinkamumą, pavyzdžiui, remdamasis viešai prieinama informacija apie tai, kaip tarpininkas laikosi reikalavimų, arba kreipdamasis tiesiogiai į tarpininką;
- fondas arba fondo valdytojas ėmėsi rizikos lygį atitinkančių veiksmų, kad įsitikintų, jog tarpininkas suteiks deramo klientų tikrinimo informaciją ir dokumentus apie savo pagrindinius investuotojus iš karto, kai to bus paprašyta, pavyzdžiui, įtraukė atitinkamas nuostatas į sutartį su tarpininku arba atliko bandomąjį patikrinimą, ar tarpininkas gali suteikti deramo klientų tikrinimo informaciją, kai to prašoma.

223. Jeigu rizika padidėja, ypač jei fondas skirtas nedideliui skaičiui investuotojų, būtina taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones, taip pat galima imtis 220 punkte išvardytų priemonių.

Supaprastinto ir sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonės, kurių reikia imtis 219 punkto d papunktyje aprašytais atvejais

224. 219 punkto d papunktyje aprašytais atvejais fondas arba fondo valdytojas turėtų taikyti rizikos lygį atitinkančias deramo klientų tikrinimo priemones galutiniam investuotojui, kuris yra fondo arba fondo valdytojo klientas. Kad įvykdytų savo deramo klientų tikrinimo prievolę, fondas arba fondo valdytojas gali naudotis tarpininku pagal Direktyvos (ES) 2015/849 II skyriaus 4 skirsnyje nustatytas sąlygas ir šių sąlygų laikydamasis.

225. Jei rizika maža ir tiek, kiek tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, fondai arba fondų valdytojai gali taikyti supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemones. Jeigu įvykdomos 222 punkte išdėstytos sąlygos, fondo arba fondo valdytojo taikoma supaprastinta deramo klientų tikrinimo priemonė gali būti tai, kad fondas arba fondo valdytojas renka tapatybės duomenis iš fondo akcijų registro ir Direktyvos (ES) 2015/849 27 straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją. Šią informaciją fondas arba fondo valdytojas privalo surinkti iš tarpininko laikydamasis pagrįstų terminų. Nustatydamas šiuos terminus fondas arba fondo valdytojas turėtų vadovautis rizika grindžiama metodika.

226. Jeigu rizika padidėja, ypač jei fondas skirtas nedideliui skaičiui investuotojų, būtina taikyti sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones, taip pat galima imtis 220 punkte išvardytų priemonių.

IV antraštinė dalis. Įgyvendinimas

Įgyvendinimas

227. Kompetentingos institucijos ir įmonės šių gairių turėtų pradėti laikytis iki 2018 m. birželio 26 d.